شەرىئەتنىڭ سېھىرگە تۇتقان پوزىتسىيىسى

﴿ وَلَمَّا جَآءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟
ٱلْكِتَـٰبَ كِتَـٰبَ ٱللَّهِ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ وَٱتَّبَعُوا۟ مَا تَتْلُوا۟ ٱلشَّيَـٰطِينُ عَلَىٰ
مُلْكِ سُلَيْمَـٰنَ ۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَـٰنُ وَلَـٰكِنَّ ٱلشَّيَـٰطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ وَمَآ
أُنزِلَ عَلَى ٱلْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَـٰرُوتَ وَمَـٰرُوتَ ۚ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ
فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ
بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ ۚ وَلَقَدْ عَلِمُوا۟ لَمَنِ ٱشْتَرَىٰهُ مَا
لَهُۥ فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ مِنْ خَلَـٰقٍ ۚ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا۟ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ
أَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ وَٱتَّقَوْا۟ لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ خَيْرٌ ۖ لَّوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾ ﴾

﴿ئۇلارغا اللە تەرىپىدىن قوللىرىدىكى كىتابنى تەستىقلايدىغان بىر پەيغەمبەر (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام) كەلسە، (ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىك دەلىللىرىنى) بىلمەيدىغاندەك، اللە نىڭ كىتابىنى (يەنى تەۋراتنى) ئارقىسىغا چۆرۈۋېتىدۇ (يەنى تەۋراتنىڭ سۆزلىرىگە ئەمەل قىلمايدۇ). ئۇلار سۇلايماننىڭ پادىشاھلىق زامانىدىكى شەيتانلارنىڭ (سېھىرگەرلىكىگە ئائىت) سۆزلىرىگە ئەگەشتى. سۇلايمان (سېھىرگەر بولغىنى ۋە سېھىر ئۆگىنىش بىلەن) كاپىر بولغىنى يوق، لېكىن شەيتانلار كىشىلەرگە سېھىر ئۆگىتىپ كاپىر بولدى، ئۇلار بابىلدىكى ھارۇت ـ مارۇت دېيىلىدىغان ئىككى پەرىشتىگە نازىل قىلىنغان سېھىرنى ئۆگىتەتتى. (بۇ ئىككى پەرىشتە) بىز كىشىلەرنى سىنايمىز، كاپىر بولمىغىن، دېمىگىچە ھېچ كىشىگە سېھىر ئۆگەتمەيتتى. ئۇلار بۇ ئىككىسىدىن ئەر ـ خوتۇننى بىر ـ بىرىدىن ئايرىۋېتىدىغان نەرسىلەرنى (يەنى سېھىرگەرلىكنى) ئۆگىنەتتى. ئۇلار (سېھىر ئارقىلىق) اللە نىڭ رۇخسىتىسىز ھېچ كىشىگە زىيان يەتكۈزەلمەيتتى. ھالبۇكى، ئۇلار ئۆزلىرىگە زىيىنى بار پايدىسى يوق نەرسىنى ئۆگىنەتتى. يەھۇدىيلار (تەۋراتنى تاشلاپ) سېھىرنى سېتىۋالغۇچىغا ئاخىرەتتە (اللە نىڭ رەھمىتىدىن ۋە جەننىتىدىن) ھېچ نېسىۋە يوق ئىكەنلىكىنى ئوبدان بىلەتتى، ئۇلار جانلىرىنىڭ بەدىلىگە سېتىۋالغان نەرسىسىنىڭ (يەنى ئۆزلىرى ئۈچۈن سېھىر ئۆگىنىشنى تاللىشىنىڭ) ئەجەبمۇ يامان ئىش ئىكەنلىكىنى كاشكى بىلسە ئىدى. ئەگەر ئۇلار ئىمان كەلتۈرسە (سېھىرنى تاشلاپ) اللە دىن قورقسا،

(ئۇلار ئۇچۇن) اللە نىڭ دەرگاھىدىكى ساۋاب ئەلۋەتتە ياخشى ئىدى، كاشكى ئۇلار بۇنى بىلسە ئىدى﴾.

ـــ سۈرە بەقەرە 101 ـــ 103 ـ ئايەتكىچە

سۆزلۈكلەر تەھلىللىرى

نَبَذَ: (چۆرىۋېتىدۇ)، ئۇنىڭ ئەسلى سۆز تومۇرى «نەبز» بولۇپ، تاشلىۋەتمەك، چۆرىۋەتمەك ۋە قويۇپ قويماق دېگەن مەنىلەردە كېلىدۇ.

وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ: (ئارقىلىرىغا) دېگەن مەنىدە بولۇپ، بىرەر نەرسىگە سەل قارىغان ۋە ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرىگەن كىشى ئۇچۇن مىسال قىلىپ ئىشلىتىلىدۇ. مەسىلەن ئەرەبلەر بىرەر ئىشتىن يۈز ئۆرىگەن كىشىگە: ئۇ بۇ ئىشنى ئارقىسىغا چۆرۈۋەتتى ۋە ئۇنىڭغا ئارقىنى قىلدى، دەيدۇ.

كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ: (بىلمەيدىغاندەك) دېگەن مەنىدە كەلگەن بولۇپ، ئۇلار بىلمىسىز نادانلارغا ئوخشىتىلغان. چۈنكى، بىرەر نەرسىنى بىلمىگەن كىشى ئۇنىڭ قەدرىنى قىلمايدۇ ۋە ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلمەيدۇ. ئۇنىڭدا پايدىلىق نەرسىنى ھېس قىلىدىغان تۇيغۇ يوق.

بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى مۇنداق بولىدۇ: ئۇلار ئۇنىڭ ھۆرمەتلىك پەيغەمبەرگە اللە تەرىپىدىن نازىل قىلىنغان كىتاب ئىكەنلىكىنى بىلمەيدىغاندەك، اللە نىڭ كىتابىنى تاشلىۋەتتى، ھەددىدىن ئېشىپ ۋە چوڭچىلىق قىلىپ ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىدى.

وَٱتَّبَعُوا: (ئەگەشتى) دېگەن مەنىدە بولۇپ، بۇ سۆزدىكى ئالماش كىتاب بېرىلگەنلەرنىڭ بىر پىرقىسى بولغان يەھۇدىيلارنى كۆرسىتىدۇ.

ئىمام زەمەخشەرى مۇنداق دەيدۇ: يەنى ئۇلار اللە نىڭ كىتابىنى تاشلىۋەتتى ۋە شەيتانلارنىڭ سۆزلىرىگە ئەگەشتى[1].

بۇ ئايەتتىكى ئەگىشىش بىر نەرسىگە پۈتۈنلەي بېرىلىپ ۋە يۈزلىنىپ كېتىشنى كۆرسىتىدۇ.

تَتْلُواْ: (سۆزلىرىگە)، ئۇنىڭ ئەسلى سۆز تومۇرى (ئەتتىلاۋە) بولۇپ سۆزلىمەك، رىۋايەت قىلماق ۋە ئوقۇماق دېگەن مەنىلەردە كېلىدۇ.

ئىمام تەبەرى مۇنداق دەيدۇ: ئەرەب تىلىدا «ئەتتىلاۋە» نىڭ ئىككى خىل ئاساسىي مەنىسى بار. ئۇنىڭ بىرى، بىرسىگە ئەگىشىپ ماڭماق. بىرسىنىڭ ئىزىدىن ماڭماق

---

[1] تەپسىرى «كەششاف» 1 ـ جىلد.

www.munber.org

دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. يەنە بىرى، ئوقۇماق، دەرس قىلماق دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. مەسىلەن: پالانى قۇرئان تىلاۋەت قىلىدۇ دېگىنى ئۇ قۇرئان ئوقۇيدۇ، دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ.

بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى مۇنداق بولىدۇ: ئۇلار الله نىڭ كىتابىنى ئارقىلىرىغا چۆرۈۋېتىپ شەيتانلار سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ زامانىدىن رىۋايەت قىلىپ سۆزلەپ ۋە ئوقۇپ بەرگەن سېھىرگەرلىك ۋە جادۇگەرلىك كىتابلىرىغا ئەگەشتى.

ٱلشَّيَـٰطِينَ: (شەيتانلار)، بۇ لەۋزىدىن كىشىنىڭ زېھنىگە جىنلارنىڭ مۇرتەدلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ، دېگەن قاراش ئىتتىكلا كېلىدۇ. تەپسىرشۇناسلارنىڭ بەزىلىرى شۇنداق تەپسىر قىلغان. يەنە بەزىلىرى ئۇلاردىن ئىنسانلارنىڭ شەيتانلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ، دېگەن. كۈچلۈك قاراش شۇكى، الله تائالا: ﴿ئىنسانلار ۋە جىنلارنىڭ شەيتانلىرىنى ھەر بىر پەيغەمبەرگە دۈشمەن قىلدۇق، ئۇلار ئالداش ئۈچۈن شېرىن سۆزلەر بىلەن بىر ـ بىرىگە ۋەسۋەسە قىلىدۇ﴾[1] دېگەندەك، ئۇلاردىن ئىنسانلار ۋە جىنلارنىڭ شەيتانلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَـٰنَ (سۇلايماننىڭ پادىشاھلىق زامانىدىكى) دېگەن مەنىنى بېرىدۇ. سُلَيۡمَـٰنَ ئىبرانچە ئىسىم بولۇپ جاھىلىيەت دەۋرىدە ئەرەبلەر ئۇنى ئىشلەتكەن.

ئىمام ئەلۇسى مۇنداق دەيدۇ: سۇلايمان ئەرەبچە ئىسىم ئەمەس بولۇپ، ئۇ ھامان، ماھان ۋە شامان، دېگەن ئىسىملارغا ئوخشايدۇ[2].

ٱلسِّحۡرَ: (سېھىر)، لۇغەتتە نازۇك ۋە ئىنچىكە نەرسىنىڭ ھەممىسى سېھىر، دېيىلىدۇ.

ئەزھەرى مۇنداق دەيدۇ: سېھىرنىڭ ئەسلى مەنىسى، بىر شەيئىنى ئۆزىنىڭ ھەقىقىتىدىن باشقا بىر شەكىلدە كۆرسىتىشتۇر. گويا سېھىرگەر ناھەقنى ھەقنىڭ سۈرىتىدە كۆرسىتىپ، ئۇنى ئۆزىنىڭ ھەقىقىتىدىن باشقا بىر شەكىلدە خىيال قىلدۇرالىغاندىلا سېھىرگەرلىك قىلىپ بۇ نەرسىنى ئەسلى قىياپىتىدىن ئۆزگەرتىۋەتكەن بولىدۇ[3].

ئىمام قۇرتۇبى مۇنداق دەيدۇ: سېھىرنىڭ ئەسلى مەنىسى، ھىيلە ئىشلىتىپ كۆز بوياشتىن ئىبارەت. سېھىرگەر بىرمۇنچە ئىشلارنى قىلىدۇ، ئۇنى كۆرگۈچى خۇددى يىراقتىن سەرابنى كۆرگەن كىشى سۇ دەپ ئويلاپ قالغانغا ئوخشاش ئۇنى ئەسلىدىكىدىن دەل ئەكسىچە نەرسە دەپ ئويلاپ قالىدۇ. سېھىرنىڭ يەنە ئالدىماق دېگەن مەنىسى بار[4].

---

[1] سۈرە ئەنئام 112 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 338 ـ بەت.
[3] ئىبنى مەنزۇرنىڭ «لىسانۇل ئەرەب» ناملىق قامۇسى، سۆز تۇمۇرى: سحر.
[4] ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 44 ـ بەت.

www.munber.org

ئەلۇسى مۇنداق دەيدۇ: سېھىرنىڭ ئەسلى مەنىسى ئىنچىكە ۋە يوشۇرۇن نەرسىنى ئاشكارا قىلماق دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. ئۇنىڭدىن دەرىجىدىن تاشقىرى ئىشلارغا ئوخشاپ كېتىدىغان غەلىتە ئىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ①.

فِتْنَة: سىنىماق، ئىمتىھان ئالماق، سىناپ كۆرمەك ۋە بىلىپ باقماق دېگەن مەنىلەردە كېلىدۇ.

ئىمام جەسساس مۇنداق دەيدۇ: « ئەلفىتنە » ياخشىلىق بولسۇن يامانلىق بولسۇن بىر نەرسىنىڭ ھالىتىنىڭ ئاشكارا بولۇشىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ يەنە سىنىماق دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. چۈنكى، بىرىنى سىنىغاندا ئۇنىڭ ئەھۋالىدىن خەۋەردار بولغىلى بولىدۇ②.

فَلَا تَكۡفُرۡ: (كاپىر بولمىغىن)، يەنى سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىش ۋە ئۇنى ئىشلىتىش بىلەن كاپىر بولمىغىن. بۇ ئايەت سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىشنىڭ كۇپۇرلۇق ئىكەنلىكىگە ئىشارەت قىلىدۇ.

ئىمام زەمەخشەرى مۇنداق دەيدۇ: فَلَا تَكۡفُرۡ يەنى سېھىرگەرلىكنى ”ھەق“ دېگەن ئېتىقادتا ئۆگەنمە، بولمىسا كاپىر بولۇپ كېتىسەن.

بِإِذۡنِ ٱللَّهِ : (الله نىڭ ئىزنى)، يەنى الله نىڭ ئىرادىسى ۋە خالىشى بىلەن دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. بۇ ئايەت سېھىرنىڭ زىيانلىق ئىكەنلىكىنى، ئەگەر الله تائالا خالىسا سېھىر بىلەن سېھىرلەنگۈچىنىڭ ئارىسىنى توسىدىغانلىقىنى، ئەگەر خالىسا بوش قويىدىغانلىقىنى، شۇنىڭ بىلەن الله تائالا تەقدىر قىلغان زىياننىڭ ئۇنىڭغا يېتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. مانا بۇ سەۋەب ۋە سەۋەب قىلىنغان ئىشلار ھەققىدىكى سەلەف ئۆلىمالىرىنىڭ قارىشىدۇر.

لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ: (سېتىۋالغۇچىغا)، ئىمام ئەلۇسى مۇنداق دەيدۇ: يەنى شەيتانلار سۆزلەپ بەرگەن نەرسىنىڭ بەدىلىگە الله نىڭ كىتابىنى تېگىشىۋاتقان، دېگەن مەنىدە كېلىدۇ③.

خَلَٰق: لۇغەتتە نېسىۋە دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿الله قا بەرگەن ئەھدىنى ۋە قەسەملىرىنى ئازغىنا بەدەلگە تېگىشىدىغانلار ئاخىرەتتە (الله نىڭ رەھمىتىدىن) ھېچقانداق نېسىۋىگە ئېرىشەلمەيدۇ﴾④.

زۇجاج مۇنداق دەيدۇ: خَلَٰق ياخشىلىقتىن تولۇق نېسىۋە ئېلىشنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ ياخشىلىق ئۈچۈن كۆپ ئىشلىتىلىدۇ، يامانلىق ئۈچۈن ناھايىتى ئاز ئىشلىتىلىدۇ⑤.

شَرَوۡاْ: (سېتىۋالغان)، يەنى ئۇلار جانلىرىنىڭ بەدىلىگە سېھىرگەرلىكنى سېتىۋالدى.

---

① ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 338 ـ بەت.
② ئىمام جاسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 57 ـ بەت.
③ ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 345 ـ بەت.
④ سۈرە ئال ئىمران 77 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
⑤ ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 345 ـ بەت.

www.munber.org

مَثُوبَة (ساۋاب)، «ئەلمەسۇبە» دېگەن سۆز ساۋاب ۋە مۇكاپات دېگەن مەنىدە كېلىدۇ. يەنى ئۇلار ئىمان ئېيتقانلىقى ۋە تەقۋادارلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن الله تائالا تەرىپىدىن كاتتا ساۋاب ۋە مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ[1].

ئايەتلەرنىڭ ئومۇمىي مەنىسى

ئۇلۇغ ئىگىمىز الله تائالا بۇ ئايەتلەردە يەھۇدىيلارنىڭ قولىدىكى تەۋراتنى تەستىق قىلىپ كەلگۈچى پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان كىتاب قۇرئان كەرىمنى يەھۇدىيلارنىڭ ئەۋلادلىرى تاشلىۋەتكىنىدەك ئەينى ۋاقىتتا الله نىڭ بەندىسى ۋە پەيغەمبىرى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان تەۋراتنى يەھۇدىي خاخاملىرى ۋە ئالىملىرىنىڭمۇ تاشلىۋەتكەنلىكىنى خەۋەر قىلىدۇ. ئەۋلادلارنىڭ چوڭچىلىق قىلىش ۋە ھەددىدىن ئېشىشتا ئاتا ـ بوۋىلىرىغا ئوخشاپ كېتىشى ئەجەپلىنەرلىك ئەمەس. چۈنكى، ئۇلار زۇلۇم قىلىش، بۇزغۇنچىلىق قىلىش ۋە ھەددىدىن ئېشىشنى ئىلگىرىكىلىرىدىن مىراس ئالغان.

ئۇلار ھەقىقەتەن الله نىڭ كىتابىنى خۇددى بۇ الله تەرىپىدىن پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلىنغان كىتاب ئىكەنلىكىنى بىلمەيدىغاندەك ئارقىلىرىغا چۆرۈپ تاشلىۋېتىپ، سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ پادىشاھلىق زامانىدىن قالغان، شەيتانلار سۆزلەپ بەرگەن سېھىرگەرلىك ۋە جادۇگەرلىك يوللىرىغا ئەگەشتى. سۇلايمان ئەلەيھىسسالام سېھىرگەر ئەمەس، ھەم سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىپ كاپىر بولمىغانمۇ ئەمەس ئىدى. لېكىن شەيتانلار ئىنسانلارغا ۋەسۋەسە قىلدى ۋە ئۇلارغا ئۆزلىرىنى غەيبنى بىلىدىغاندەك كۆرسەتتى. ئۇلار ئىنسانلارغا سېھىرگەرلىكنى ئۆگەتتى. نەتىجىدە كىشىلەر ئارىسىدا كەڭ تارقىدى.

يەھۇدىيلارنىڭ چوڭلىرى سېھىرگەرلىككە ۋە جادۇگەرلىككە ئەگەشكىنىدەك، بابىل مەملىكىتىدىكى ھارۇت ۋە مارۇت ئىسىملىك ياخشى ئىككى ئادەمگە ياكى ئىككى پەرىشتىگە نازىل قىلىنغان نەرسىگە ئەگەشتى. الله تائالا بۇ ئىككىسىنى سېھىرگەرلىكنى ئۆگىتىش ئۈچۈن زېمىنغا چۈشۈرگەن. بۇ ھەقىقەتەن الله نىڭ كىشىلەرگە بولغان سىنىقى ئىدى. بۇ ئىككىسى سېھىرگەرلىكنى سېھىر قىلىش ئۈچۈن ئەمەس، پەقەت كىشىلەرگە سېھىرگەرلىك بىلەن مۆجىزىنىڭ ئارىلىقىدىكى پەرقنى ئاشكارىلاپ سېھىرگەرلىكنى يوقىتىش ئۈچۈن ئۆگەتتى. الله تالۇتنىڭ قەۋمىنى دەريا بىلەن سىنىغىنىغا ئوخشاش، بەندىلىرىنى خالىغان نەرسە بىلەن سىنايدۇ.

[1] ئىمام ئىبنى جەۋزىنىڭ «زادۇل مەسىر فىي ئىلمىتتەپسىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 125 ـ بەت. ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 346 ـ بەت.

www.munber.org

ئۇ زاماندا سېھرگەرلىك كۆپىيىپ كەتكەن ئىدى. سېھرگەرلەر پەيغەمبەرلىككە شەك كەلتۈرۈشكە سەۋەب بولىدىغان ئاجايىپ غەلىتە ئىشلارنى كۆرسەتتى. شۇنىڭ بىلەن الله تائالا بۇ ئىككى پەرىشتىنى شەك - شۈبھىلەرنى يوقىتىپ دەۋەت يولىدىكى ئەزىيەتلەرنى تۈگىتىش ئۈچۈن سېھرگەرلىكنىڭ ئۇسۇللىرىنى ئۆگىتىشكە ئەۋەتتى. بۇ ئىككى پەرىشتە كىشىلەرنى سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىشتىن، ئۇنى ئەزىيەت يەتكۈزىدىغان ۋە زىيانلىق يوللارغا ئىشلىتىشتىن ئاگاھلاندۇراتتى. ئۇلار بىرىگە سېھىر ئۆگەتسە ئۇنىڭغا: بۇ ھەقىقەتەن الله نىڭ سىنىقى ۋە ئىمتىھانى، بۇنىڭ سەۋەبى بىلەن كاپىر بولۇپ كەتمىگىن، الله دىن قورققىن، سېھىرنى باشقىلارغا زىيان يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئىشلەتمىگىن، كىمكى سېھىرنى ئۇنىڭ زەرەرىدىن ساقلىنىش ۋە ئۇنىڭ ئەزىيەتلىرىدىن كىشىلەرنى مۇداپىئە قىلىش ئۈچۈن ئۆگەنسە، ئۇ ھەقىقەتەن نىجاتلىققا ئېرىشكەن ۋە ئىماندا مۇستەھكەم تۇرغان بولىدۇ. كىمكى ئۇنى ئۆگىنىشنى توغرا دەپ ئېتىقاد قىلىپ، كىشىلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئۆگەنسە، ئازغان ۋە كاپىر بولغان بولىدۇ، دەيتتى.

شۇنداق قىلىپ كىشىلەر ئىككى پىرقىگە بۆلۈنۈپ كەتتى. بىر پىرقىسى سېھىرنى كىشىلەرنى ئۇنىڭ زەرەرىدىن قوغداش ئۈچۈن ياخشى نىيەتتە ئۆگەنسە، يەنە بىر پىرقىسى ئۇنى ئەر - خوتۇننى بىر - بىرىدىن ئايرىۋېتىش، دوستتىن ئايرىۋېتىش، كىشىلەرنىڭ ئارىسىغا دۈشمەنلىك ۋە ئاداۋەت سېلىش ئۈچۈن يامان نىيەتتە ئۆگەندى. ئۇلار دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىكىنى زىيانغا ئۇچراتتى. چۈنكى، ئۇلار بۇ زىيانلىق ئىشلارغا بېرىلىپ كەتكۈچىگە ئاخىرەتتە ھېچ نېسىۋە يوقلۇقىنى بىلەتتى. ئەگەر ئۇلار بۇنى ھەقىقي چۈشەنسە ۋە بىلسە ئىدى، جانلىرىنىڭ بەدىلىگە سېتىۋالغان نەرسىلىرىنىڭ ئەجەپمۇ يامان نەرسە ئىكەنلىكىنى بىلەتتى.

ئەگەر سېھرگەرلىكنى ئۆگەنگەن شۇ كىشىلەر الله قا ئىمان ئېيتسا، ئۇنىڭ ئازابىدىن قورقسا، سېھرگەرلىكتىن ئىبارەت ئاخىرى زىيانكارلىق، ھالاكەت ۋە ئازاب بىلەن نەتىجىلىنىدىغان بۇ زىيانلىق ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىشتىن باش تارتسا ئىدى، الله ئۇلارغا ئەلۋەتتە ئۇلارنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنىڭ مۇكاپاتى ئۈچۈن كاتتا ساۋاب بەرگەن بولاتتى.

نازىل بولۇش سەۋەبلىرى

ئىبنى جەۋزى (الله ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن!) مۇنداق دەيدۇ: بۇ ئايەتنىڭ نازىل بولۇش سەۋەبى ھەققىدە ئىككى خىل قاراش بار. ئۇنىڭ بىرى، يەھۇدىيلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن تەۋراتتا بار مەسىلىلەر ھەققىدە سوراپ قالسا، ئۇ ئۇلارغا جاۋاب بېرەتتى. بىر قېتىم ئۇلار ئۇنىڭدىن سېھىر ھەققىدە سورىدى ۋە بۇ ھەقتە ئۇنىڭ بىلەن مۇنازىرىلەشتى. ئاندىن بۇ ئايەت نازىل بولدى. بۇنى ئەبۇ لئالىيە شۇنداق دەپ قارىغان.

www.munber.org

يەنە بىرى، قۇرئان كەرىمدە سۇلايمان ئەلەيھىسسالام تىلغا ئېلىنغاندا مەدىنىنىڭ يەھۇدىيلىرى: مۇھەممەدكە قاراڭلار، ئۇ داۋۇدنىڭ ئوغلى سۇلايماننى پەيغەمبەر دەۋاتىدۇ، الله نىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، سۇلايمان بىر سېھىرگەر ئىدى، دېيىشكەن. شۇنىڭ بىلەن: ﴿سۇلايمان (سېھىرگەر بولغىنى ۋە سېھىر ئۆگىنىش بىلەن) كاپىر بولغىنى يوق، لېكىن شەيتانلار كىشىلەرگە سېھىر ئۆگىتىپ كاپىر بولدى...﴾ دېگەن بۇ ئايەت نازىل بولغان[1]. بۇنى ئىبنى ئىسھاق بايان قىلغان.

تەپسىرنىڭ ئىنچىكە ۋە نازۇك نۇقتىلىرى

1 ـ بۇ ئايەتلەر يەھۇدىيلارنىڭ پەسكەشلىكىنى، نىيىتىنىڭ بۇزۇقلىقىنى ۋە الله نىڭ بەندىلىرىگە زىيان سېلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلىدىغانلىقىنى بايان قىلىدۇ. سېھىرگەرلىك پەقەت يەھۇدىيلار ئىچىدىلا تونۇلۇپ كەلمەكتە. ئۇلارنىڭ تارىخى سېھىرگەرلىك بىلەن مەشھۇر. الله نىڭ كىتابىنى تاشلاپ سېھىرگەرلىك يولىغا ماڭغان ۋە سېھىرگەرلىك، جادۇگەرلىك، ئازغۇنلۇق يوللىرى بىلەن ئىنسانلارنىڭ ئەقىللىرىنى ۋە ئەقىدىلىرىنى بۇزۇش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلغان كىشىلەر ئەنە شۇلاردۇر. بۇ، يەھۇدىيلارنىڭ پۈتۈن يامانلىقلارنىڭ ۋە پۈتۈن پىتنىلەرنىڭ بېشى ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. قۇرئان كەرىم يەھۇدىيلارنىڭ خۇسۇسىيىتىنى ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن مۇنداق تەسۋىرلەيدۇ: ﴿ئۇلار ھەرقاچان (رەسۇلۇللاھقا قارشى) ئۇرۇش ئوتىنى ياقماقچى بولسا، الله ئۇنى ئۆچۈرىدۇ، ئۇلار يەر يۈزىدە (ئىسلامغا سۇيىقەست قىلىش ۋە مۇسۇلمانلار ئارىسىدا پىتنە قوزغاش بىلەن) بۇزغۇنچىلىق قىلىپ يۈرىدۇ، الله بۇزغۇنچىلىق قىلغۇچىلارنى ياقتۇرمايدۇ﴾[2].

2 ـ ئەبۇ ھەييان مۇنداق دەيدۇ: الله تائالانىڭ بۇ ئايەتلەردىن ئىلگىرى بايان قىلىنغان: ﴿شۈبھىسىزكى، الله كاپىرلارنى دۈشمەن تۇتىدۇ﴾[3]، ﴿ئۇلارنى پەقەت توغرا يولدىن چىققانلارلا ئىنكار قىلىدۇ﴾[4] دېگەن ئايەتلىرى ئۆز ئىچىگە ئالغان تەھدىتكە ئوخشاش، بۇ ئايەتلەردىمۇ يەھۇدىيلارنىڭ الله قا بەرگەن ئەھدىسىنى ۋە الله نىڭ كىتابىنى تاشلىۋەتكەنلىكى، شەيتانلارغا ئەگەشكەنلىكى، ئۆزلىرىگە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان، پايدىمۇ يەتكۈزەلمەيدىغان نەرسىنى ئۆگەنگەنلىكى قاتارلىق ئەسكىلىكلىرى بايان قىلىنىدۇ. بۇنىڭغا ئەگەشتۈرۈلۈپ ئىمان كەلتۈرگەن ۋە تەقۋادارلىق قىلغان كىشى ئۈچۈن گۈزەل ۋەدىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئايەت بايان قىلىنىدۇ.

بۇ ئايەتلەر تەھدىت بىلەن ۋەدىنى، قورقىتىش بىلەن رىغبەتلەندۈرۈشنى، ئاگاھلاندۇرۇش بىلەن خۇش بېشارەتنى بىرلەشتۈرۈپ بايان قىلغان. بۇ ئايەتلەر بىر

www.munber.org

---

[1] ئىبنى جەۋزىنىڭ «زادۇلمەسىير فىي ئىلمىتتەپسىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 120 ـ بەت.
[2] سۈرە مائىدە 64 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] سۈرە بەقەرە 98 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] سۈرە بەقەرە 99 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

تىمدىن يەنە بىر تېمىغا يۆتكىلىش، غەيبتىن كېيىن غەيبنى خەۋەر قىلىش ئۇسلۇبىدا، يىپىلىرىدا رەتلىك تىزىلغان مەرۋايىتلاردەك تىزىلغان، چاقناپ چىققان يۇلتۇزلاردەك روشەنلىكنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، ئۇنى ئېلىپ كەلگەن كىشىنىڭ راستچىللىقىنى جاكارلىغان. ھالبۇكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كىتاب ئوقۇشنى بىلمەيدۇ، ئۇ ئىلىم ئىگەللەش ئۈچۈن يۇرتلارنىمۇ كەزمىگەن، بىرىدىن دەرسمۇ ئالمىغان، يەھۇدىي خاخاملىرى بىلەنمۇ كۆرۈشمىگەن ۋە ئۇلار بىلەن كۆرۈشۈشكە كۆڭۈلمۇ بۆلمىگەن. ﴿(ئۇ) ئۆز نەپسى خاھىشى بويىچە سۆزلىمەيدۇ. پەقەت ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان ۋەھيىنىلا سۆزلەيدۇ﴾[1]. الله ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن ۋە سالاملىرىمىزنى ئەڭ گۈزەل رەۋىشتە يەتكۈزسۇن![2]

3 ـ الله تائالانىڭ: ﴿كىتاب بېرىلگەنلەر الله نىڭ كىتابىنى (يەنى تەۋراتنى) ئارقىسىغا چۆرۈۋېتىدۇ﴾ دېگەن ئايىتىدە ئارقىسىغا چۆرۈۋېتىش سۆز ئىبارىسى قوللىنىلغان. بۇ الله نىڭ كىتابىغا ئەمەل قىلىشنى تاشلاپ، خۇددى بىرەر ئىشقا سەل قارىغان ۋە ئۇنى مەسخىرە قىلغان قىياپەتتە ئۇنىڭدىن پۈتۈنلەي يۈز ئۆرۈپ، ئىلگىرىكىلەرنىڭ سېھرگەرلىك ۋە جادۇگەرلىك كەسپلىرىنىڭ سەپسەتىلىرىگە بېرىلگەن يەھۇدىيلارنىڭ قىلمىشلىرىنى ئىنتايىن قەبىھلەشتۈرۈپ ئىپادىلەشتۇر.

سەييىد قۇتۇب (الله ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن!) مۇنداق دەيدۇ: "كىتاب بېرىلگەنلەر ـ ئەنە شۇلار الله نىڭ كىتابىنى ئارقىلىرىغا چۆرۈۋەتتى. بۇ سۆز ئىبارىسىدىن ئۇلار الله نىڭ كىتابىنى ئىنكار قىلدى ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىشنى قىلمىدى دېگەن مەنە مەقسەت قىلىنىدۇ. لېكىن بۇ سۆز ئىبارىسى مەنىنى ئەقىل دائىرىسىدىن ھېسسىي دائىرىگە ئېلىپ چىقىپ، تەسۋىرلەپ، ئۇلارنىڭ قىلمىشلىرىنى خىيال قىلغىلى بولىدىغان ماددىي ھەرىكەت بىلەن ئىپادىلەيدۇ. ئۇلارنىڭ بۇ قىلمىشلىرىنى مۇشۇنداق سەت ۋە مۇشۇنداق پەسكەشلىك بىلەن تەسۋىرلەش ئۇلارنىڭ ياخشىلىقنى بىلمىگەنلىكىنى ۋە ھەقتىن تانغانلىقىنى ئېنىق ئېچىپ بېرىدۇ، ئۇلارغا قوپاللىق ۋە ھاماقەتلىك تامغىسىنى ئۇرىدۇ. ئۇلارنىڭ ئەدەپسىزلىكىنى، پاك ئەمەسلىكىنى ئېچىپ تاشلايدۇ. الله نىڭ كىتابىنى قوللار بىلەن ئارقىغا چۆرۈۋەتكىنىدەك بۇ قوپال ھەرىكەتنى خىيال قىلدۇرىدۇ"[3].

4 ـ بۇ ئايەت كەرىمدە شەيتانلار بىلەن سېھرگەرلىكنىڭ مەنە جەھەتتە بىر ـ بىرىگە چېتىشلىقى بارلىقى بايان قىلىنىدۇ. سېھرگەرلىكتە جىنلار تەبىقىسىدىن بولغان پاسىقنا ۋە ئەسكى جانلىقلاردىن ياردەم تىلىنىدۇ. شەيتانلار ئۆزلىرىنى غەيبنى ئۆگىنىۋاتىمىز، دەپ جۆيلۈيدۇ ۋە ئىنسانلارنى شۇنداق ھېسسىياتقا كەلتۈرۈپ قويىدۇ. بەزى ئىنسانلار ھەقىقەتەن جىنلارنىڭ بىلجىرلاشلىرىنى تەستىق قىلاتتى، قىيىنچىلىقتا يولۇققاندا ئۇلارغا ئىلتىجا قىلىپ سېغىناتتى. الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: ﴿ئىنسانلاردىن بەزى كىشىلەر جىنلاردىن بولغان بەزى كىشىلەرگە سېغىناتتى، شۇنىڭ بىلەن جىنلار تېخىمۇ

---

[1] سۈرە نەجم 3 ــ 4 ـ ئايەتلەر.
[2] ئەبۇ ھەييانىنىڭ «ئەلبەھرۇل مۇھىت» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 336 ـ بەت.
[3] سەييىد قۇتۇبنىڭ «فى زىلالىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 126 ـ بەت.

www.munber.org

تەكەببۇرلىشىپ كەتتى﴾[1]. شۇڭا سېھىرگەرلىك مۇشۇ پاسكىنا جانلىقلارغا باغلىنىش يولى ئارقىلىق مەشھۇر بولغان.

ئىمام ئىبنى جەرىر ۋە ھاكىم، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمانىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: ئەينى زاماندا شەيتانلار ھەققەتەن ئاسماندىن پەرىشتىلەرنىڭ سۆزلىرىنى ئوغرىلىقچە ئاڭلايتتى. ئەگەر ئۇلارنىڭ بىرى بىر سۆزنى ئاڭلىۋالسا، ئۇنىڭغا مىڭ يالغاننى قوشۇپ، ئىنسانلارنىڭ دىللىرىغا يەتكۈزەتتى. ئىنسانلار ئۇنى دەپتەرلەرگە يېزىپ قالدۇراتتى. كېيىن اللە بۇ دەپتەرلەردىن سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنى خەۋەردار قىلدى. شۇنىڭ بىلەن سۇلايمان ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئېلىپ پادىشاھلىق تەختىنىڭ ئاستىغا تاشلىدى. ئۇ ۋاپات بولغاندىن كېيىن شەيتان ئادەم سۈرىتىگە كىرىپ ئىنسانلارغا: ھېچكىمنىڭ سۇلايماننىڭكىدەك دەپە ـ دۇنياسى يوق، مەن ئۇنى سىلەرگە كۆرسىتىپ قويايمۇ؟ دېدى. ئۇلار: ھەئە، دېيىشتى. شۇنداق قىلىپ ئۇلار ئۇنى ساقلانغان يېرىدىن ئېلىپ چىقىشتى. قارىسا ئۇ سېھىرگەرلىك ئىكەن. شۇنىڭ بىلەن ئۇممەتلەر ئۇنى كۆچۈرۈپ قولدىن قولغا ئېلىپ كەلدى. كېيىن اللە تائالا قۇرئاندا ئۇلارنىڭ سېھىرگەرلىك ھەققىدە ئېيتقان سۆزلىرىدىن سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنى ئاقلاپ ئايەت نازىل قىلدى[2].

5 ـ قۇرئان كەرىم اللە تائالانىڭ: ﴿سۇلايمان كاپىر بولغىنى يوق﴾ دېگەن سۆزىدە سېھىرگەرلىك دېگەن سۆزنىڭ ئورنىغا كاپىرلىق سۆز ئىبارىسىنى ئىشلەتكەن. لەۋزىنىڭ مەزمۇنى ئۇنىڭ سېھىرگەرلىك ئىكەنلىكىنى يەنى "سۇلايمان سېھىرگەر بولغىنى يوق" دېگەن مەنىنىڭ كۆزدە تۇتۇلىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. سېھىرگەرلىكنىڭ ئورنىغا كاپىرلىق ئىبارىسىنىڭ ئىشلىتىلىشىدىن پەقەت سېھىرگەرلىكنى تېخىمۇ قەبىھلەشتۈرۈش ۋە تېخىمۇ سەتلەشتۈرۈش مەقسەت قىلىنغان. بۇ سۆز ئۇسلۇبى اللە تائالانىڭ ھەج قىلىشقا قادىر تۇرۇقلۇق ھەج قىلىشنى تەرك قىلغانلار كىشىلەر ھەققىدە ئېيتقان مۇنۇ سۆز ئۇسلۇبىغا ئوخشايدۇ: ﴿كىمكى ئىنكار قىلىدىكەن (يەنى ھەجنى تەرك ئېتىدىكەن، زىيىنى ئۆزىگە)، شۈبھىسىزكى، اللە ئەھلى جاھاندىن (يەنى ئۇلارنىڭ ئىبادىتىدىن) بىھاجەتتۇر﴾[3].

بۇ سۆزدە مۇنداق ئىبارە قوللىنىش ئىنسانلارنى سېھىرگەرلىكتىن نەپرەتلەندۈرىدۇ ۋە ئۇنىڭ كىشىنى ھالاك قىلغۇچى چوڭ گۇناھلاردىن ئىكەنلىكىنى، بەلكى ئۇنىڭ كۇپۇرلۇققا ۋە اللە قا شېرىك كەلتۈرۈشكە يانمۇ ـ يان كېلىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. بۇنىڭ دەلىلى اللە تائالانىڭ: ﴿بىز كىشىلەرنى سىنايمىز، كاپىر بولمىغىن﴾ دېگەن سۆزىدۇر.

---

[1] سۈرە جىن 6 ـ ئايەت.

[2] ئىمام ھاكىم «مۇستەدرەك» تە رىۋايەت قىلغان. ئىمام ئىبنى جەرىر تەبەرى سۇددىدىن رىۋايەت قىلغان. ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 338 ـ بەتكە قاراڭ.

[3] سۈرە ئال ئىمران 97 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

6 ـ رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر ئادەم ئۆمەر ئىبنى ئابدۇلئەزىزنىڭ يېنىدا ئاجايىپ بالاغەتلىك بىر سۆزنى قىلغان، شۇنىڭ بىلەن ئۆمەر: الله نىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، بۇ ھالال سېھىردۇر، دېگەن.

رىۋايەت قىلىنىشىچە، زەبەرقان ئىبنى بەدرى، ئەمرى ئىبنى ئەھتەم ۋە قەيس ئىبنى ئاسىم رەزىيەللاھۇ ئەنھۇم قاتارلىقلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قېشىغا كەلگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەمرىگە: «زەبەرقان ھەققىدە بىلگەنلىرىڭنى ماڭا ئېيتىپ بەرگىن» دېگەن. ئۇ: سورۇنلاردا ھەممە زەبەرقانغا ئىتائەت قىلىدۇ، ئۇ قاتتىق سۆزمەن، تەۋەلىرىنى قوغدايدۇ... دېگەن. زەبەرقان: الله نىڭ نامى بىلەن قەسەمكى، ئەمرى مېنىڭ ئۆزىدىن ياخشى ئىكەنلىكىمنى بىلىدىكەن، دېگەن. شۇنىڭ بىلەن ئەمرى: زەبەرقان ھەققەتەن چىدىماس، پىخسىق، ئەخمەق، پەس... دېگەن. ئاندىن: ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! مەن ھەر ئىككىلا قېتىمدا راست سۆزلىدىم، ئۇ مېنى مەمنۇن قىلىۋىدى، ئۇنىڭ ھەققىدە بىلگەنلىرىمنىڭ ئەڭ ياخشىلىرىنى ئېيتىپ بەردىم، ئۇ مېنىڭ ئاچچىقىمنى كەلتۈرۈۋىدى، ئۇنىڭ ھەققىدە بىلگەنلىرىمنىڭ ئەڭ ناچارلىرىنى ئېيتىپ بەردىم دېگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «شەك ـ شۈبھىسىزكى، بايان قىلىشنىڭ ئەلۋەتتە سېھرى كۈچى بار» دېگەن[1].

رىۋايەت قىلىنىشىچە، ئىككى ئادەم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كەلگەن. ئۇلارنىڭ بىرى نۇتۇق سۆزلىگەن. كىشىلەر ئۇنىڭ پاساھەتلىك ۋە بالاغەتلىك سۆزلىگىنىدىن ھەيران قالغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «شەك ـ شۈبھىسىزكى، بايان قىلىشنىڭ ئەلۋەتتە سېھرى كۈچى بار» دېگەن.

ئەگەر بىرى: سېھىرگەرلىك ئەقلىي ۋە نەقلىي دەلىل بىلەن ئەيىبلىنىدىغان تۇرسا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بايان قىلىش ماھىرلىقىنى قانداق قىلىپ ''سېھرى كۈچ'' دەپ ئاتىدى؟ دەپ قالسا، بۇنىڭغا مۇنداق جاۋاب بېرىلىدۇ: بۇ ھەقىقىي مەنىسىگە ئاساسەن ئەمەس، بەلكى كۆچمە مەنىسىگە ئاساسەن شۇنداق دېيىلگەن. نۇتۇق سۆزلىگۈچى چىرايلىق سۆزلەرنى، سۆزلەش ماھارىتىنى ۋە گۈزەل يەتكۈزۈش ئۇسلۇبىنى ئىشلىتىپ دىللارنى خۇددى سېھىرگەر ئۆزىنىڭ ئويۇنىنى كۆرۈپ تۇرغۇچىلارنىڭ دىللىرىنى كۆز بويامچىلىق قىلىپ ناھەقنى ھەق كۆرسىتىپ ۋە ئۇنىڭ ھەقىقىتىنى تاماشىبىنلاردىن يوشۇرۇپ مايىل قىلىۋالغاندەك مايىل قىلىۋالىدۇ. مۇشۇ ۋەجىدىن بايان قىلىش ماھارىتى ''سېھرى كۈچ'' دەپ ئاتالغان.

7 ـ ئەگەر بىرى: سېھىرگەرلىك ھارام، ئۇنىڭغا ئېتىقاد قىلغۇچى كاپىر بولىدىغان تۇرسا، قانداق قىلىپ مەزكۇر ئىككى پەرىشتە ئىنسانلارغا سېھىر ئۆگەتتى؟ دەپ قالسا، بۇنىڭغا مۇنداق جاۋاب بېرىلىدۇ: بۇ ئىككى پەرىشتە ئىنسانلارغا سېھىرگەرلىكنى ئۇنىڭغا ئەمەل قىلسۇن ئۈچۈن ئەمەس، ئۇنىڭ زىيىنىدىن قۇتۇلۇش ۋە ئۇنىڭدىن ساقلىنىش ئۈچۈن

[1] ئىمام جاسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 42 ـ بەت.

www.munber.org

ئۆگەتكەن[1]. چۈنكى، يامانلىقنى بىلگەندە ئۇنىڭدىن ياخشى ساقلانغىلى بولىدۇ. بىر شائىر مۇنداق دېگەن:

توندىم يامانلىقنى، مەقسىتىم ئەمەس يامانلىق قىلىش،
ۋەلېكىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئۇنىڭ يامانلىقىدىن.
تونىمىغان كىشى يامانلىقنى ئىنسانلار ئىچىدىن،
قۇتۇلالماس ئۇنىڭغا ئاسانلا گىرىپتار بولۇشتىن.

ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا: پالانى يامانلىقنى بىلمەيدۇ، دېيىلگەندە، ئۇ: ئۇنداقتا ئۇ يامانلىققا ئاسانلا گىرىپتار بولۇپ قالىدۇ، دېگەن. توغرىسى ئىمام ئۇلۇسى ئېيتقاندەك، مەزكۇر ئىككى پەرىشتىنىڭ سېھىرنى ئۆگىتىشى ئىنسانلارنى سىناش ۋە مۆجىزە بىلەن سېھىرگەرلىكنى پەرقلەندۈرۈش ئۈچۈن ئىدى. توغرىسىنى الله تائالا ئوبدان بىلىدۇ.

شەرئەت ھۆكۈملىرى

بىرىنچى ھۆكۈم

سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتى بارمۇ؟ ئۇ ئەمەلىيەتتە تەسىر كۆرسىتەلەمدۇ؟

ئۆلىمالار سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتى بارمۇ، ياكى ئۇ كۆزبويامچىلىقتىن ئىبارەتمۇ؟ دېگەن مەسىلىدە مۇنداق قاراشقا كەلگەن.

سۈننى ئەقىدىسىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ كۆپ ساندىكى ئۆلىمالىرى سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتى ۋە ئەمەلىيەتتە تەسىرى بار دېگەن قاراشقا كەلگەن.

مۇئتەزىلە پىرقىسى ۋە سۈننى ئەقىدىسىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئاز ساندىكى ئۆلىمالىرى سېھىرگەرلىكنىڭ ئەمەلىيەتتە ھەقىقىتى يوق، ئۇ پەقەت ئالدامچىلىق، كۆزبويامچىلىق ۋە گۇمراھلىقتىن ئىبارەت دېگەن قاراشقا كەلگەن. بۇلارنىڭ قارىشىدا سېھىرگەرلىك مۇنداق بىرقانچە تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

سېھىرگەرلىكنىڭ تۈرلىرى

بىرىنچى، بۇ، كۆز بويامچىلىق ۋە ئالدامچىلىقتىن ئىبارەتتۇر. بۇ، بەزى كۆزبويامچىلارنىڭ ساختا قۇشقاچنى بوغۇزلاۋاتقان، ئاندىن بوغۇزلانغان قۇشقاچنى ئۇچۇرۇۋەتكەن شەكىلدە كۆرسىتىشكە ئوخشايدۇ. بۇ ئۇنىڭ ھەرىكىتىنىڭ چاققانلىقىدىن بولغان. ئۇچۇپ كەتكەن قۇشقاچ بوغۇزلانغان قۇشقاچنىڭ ئۆزى ئەمەس. چۈنكى، ئۇنىڭدا

---

[1] ئىمام جاسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 42 ـ بەت. ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 344 ـ بەت.

www.munber.org

ئىككى دانە قۇشقاچ بولۇپ، بىرىنى بۇغۇزلايدۇ - دە، ئۇنى ناھايىتى چاققانلىق بىلەن يوشۇرۇۋېلىپ ساق قۇشقاچنى ئۇچۇرىۋېتىدۇ. بەزىلەرنىڭ ئېيتىشىچە پىرئەۋننىڭ سېھىرگەرلىرىنىڭ سېھرى مۇشۇ تۆردىكى سېھىر ئىكەن. ئۇلار سېھىرگەرلىكتە ئىشلەتكەن ھاسىلار كاۋاك بولۇپ، توشقىچە سىماب قاچىلانغان. شۇنداقلا ئارغامچىلارمۇ تېرىدىن بولۇپ سىماب ئارىلاشتۇرۇپ ئىشلەنگەن. ئۇلار مەيداننىڭ ئاستىنى تونېل شەكلىدە كولاپ ئوت بىلەن توشقۇزىۋەتكەن. ئارغامچا ۋە ھاسىلار تاشلانغاندا سىماب قىزىپ ھەرىكەتلەنگەن. چۈنكى، قىزىسا كېڭىيىش سىمابنىڭ خۇسۇسىيىتىدۇر. شۇنىڭ بىلەن كۆپچىلىك بۇ ئارغامچىلار بىلەن ھاسىلارنى يىلانلارغا ئايلىنىپ ھەرىكەت قىلدى ۋە ماڭدى دەپ ئويلىغان.

ئىككىنچى، كېلىشىۋالغان بويىچە كاھىنلىق ۋە رامباللىق قىلىشتىن ئىبارەتتۇر. بەزى كاھىنلار ۋە رامباللار مۇشۇنداق قىلىدۇ. ئۇلار ئالدى بىلەن كىشىلەرنىڭ سىرلىرىنى بىلىپ كېلىشكە ئادەملەرنى تەيىنلەيدۇ. كېيىن سىر ئىگىلىرى ئۆزلىرىگە كەلگەندە ئۇلار بۇ سىرلارنى ئۇلارغا ئېيتىپ بېرىدۇ ۋە بۇ ئۆزلىرىگە جىنلار ۋە شەيتانلار تەرىپىدىن يەتكۈزۈلگەن سۆزلەر ئىكەنلىكىنى، ئۆزلىرىنىڭ جىنلار ۋە شەيتانلار بىلەن ئالاقىسىنىڭ بارلىقىنى، ئۇلارنى دۇئا ۋە سۈپكۈچلەر بىلەن بويسۇندۇرىدىغانلىقىنى، شەيتانلارنىڭ ئۆزلىرىگە غەيب خەۋەرلەرنى يەتكۈزۈپ تۇرىدىغانلىقىنى بىلجىرلىشىدۇ. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئۇلارنىڭ سۆزلىرىگە ئىشىنىدۇ. بۇ پەقەت مۇئەييەن شەخسلەر بىلەن كېلىشىۋېلىپ كىشىلەرنى ئالداش ئۈچۈن تەييارلىغان ئالدامچىلىقتۇر.

ئىمام جەسساس مۇنداق دەيدۇ: ئادەتتىن تاشقىرى كارامەت كۆرسىتىدىغانلارنىڭ كۆپىنچىسى ئالدىنئالا كېلىشىۋالىدۇ. مەسىلەن: ئۇلارنىڭ بىرى بىر قىسىم كىشىلەر بىلەن كېلىشىۋالىدۇ. ئاندىن ئۇلار ئۇ كۆرسەتكەن مۇئەييەن بىر جايغا نان، گۆش ۋە مېۋىلەرنى كۆمۈپ قويىدۇ. كېيىن ئۇ ئادەملىرى بىلەن بىرلىكتە كۆپچىلىكنى باشلاپ ئۇ جايغا بارىدۇ ۋە نەرسە كۆمۈلگەن يەرلەرنى كولاشقا بۇيرۇيدۇ. ئۇ كولانغان جايدىن تىقىپ قويغان نان، گۆش ۋە مېۋىلەرنى چىقىرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئۇنى كارامەت ھېسابلايدۇ.

ئۈچىنچى، سېھىرگەرلىكنىڭ يەنە بىر تۈرى چېقىمچىلىق، بوھتان چاپلاش، ئىناق ۋە خاتىرجەم ياشاۋاتقان كىشىلەرنىڭ ئارىسىنى بۇزۇشتىن ئىبارەت. بۇ تۈر كىشىلەر ئارىسىدا كەڭ تارقالغان... رىۋايەت قىلىنىشىچە، بىر ئايال بىر ئەر - خوتۇننىڭ ئارىسىنى بۇزماقچى بوپتۇ. ئۇ بۇ خوتۇننىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: ئېرىڭىز سىزدىن يۈز ئۆرۈپتۇ، ئۇ ئۇستىڭىزگە خوتۇن ئالماقچى ئىكەن، مەن ئۇنى سېھىر قىلىپ سىزگە باغلاپ بېرەي، شۇنداق قىلساق ئۇ سىزدىن كېچەلمەيدۇ ۋە سىزدىن باشقا خوتۇننىمۇ خالىمايدۇ. لېكىن مەن ئۇنى تولۇق باغلىيالىشىم ئۈچۈن ئۇ ئۇخلاپ قالغاندا سىز چوقۇم ئۇنىڭ بوينىنىڭ تۈكىدىن ئۈچ تال تۈكنى ئۇستۇر بىلەن ئېلىپ ماڭا بېرىشىڭىز كېرەك، دەپتۇ. بۇ خوتۇن ئۇنىڭ سۆزىگە ئالدىنىپتۇ ۋە ئۇنىڭغا ئىشىنىپتۇ.

www.munber.org

ئاندىن بۇ ئايال ئەرنىڭ قېشىغا كېلىپ ئۇنىڭغا: خوتۇنۇڭ بىر ئادەمنى ناھايىتى ياخشى كۆرۈپ قاپتۇ، ئۇ سەندىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن سەن ئۇخلاپ قالغاندا سېنى ئۇستۇر بىلەن بوغۇزلىۋېتىشنى نىيەت قىلىپتۇ. مېنىڭ ساڭا ئىچىم ئاغرىدى ۋە بۇنى ساڭا ئېيتىپ قويۇشنى مەجبۇرىيىتىم، دەپ قارىدىم. بۇ كېچە خوتۇنۇڭغا ئۇخلاپ قالغاندەك كۆرۈنگىن، لېكىن ھەرگىز ئۇخلاپ قالمىغىن، مېنىڭ سۆزۈمنىڭ راست ئىكەنلىكىنى شۇ چاغدا بىلىسەن دەپتۇ. كېچە كىرگەندە ئەر ئۆيدە ئۇخلاپ قالغان بولۇۋاپتۇ. ئايالى ئۇنىڭ بويىندىن ئازراق تۆك چۈشۈرمەكچى بولۇپ ئۇنىڭ يېنىغا كەپتۇ. ئەر كۆزىنى ئېچىپ ئايالىنىڭ ئۇستۇرنى بويىنغا تەڭلەۋاتقىنىنى كۆرۈپتۇ. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئايالىنىڭ ئۆزىنى ئۆلتۈرمەكچى بولغىنىغا شەك قىلماپتۇ ـ دە، ئايالىغا ئېتىلىپ ئۇنى ئۆلتۈرۈپ قويۇپتۇ. بۇ خەۋەر ئايالىنىڭ تۇغقانلىرىغا يېتىپتۇ، ئۇلار كېلىپ بۇ ئەرنى ئۆلتۈرۈپتۇ. بوھتان ۋە چېقىمچىلىقنىڭ سەۋەبى بىلەن مۇشۇنداق بۇزغۇنچىلىقلار كېلىپ چىققان ئىكەن[1].

تۆتىنچى، سېھىرگەرلىكنىڭ يەنە بىر تۈرى قەستلەشتىن ئىبارەت. بۇ، ئادەمگە ئەقىلگە تەسىر قىلىدىغان بەزى دورىلارنى يېگۈزۈۋېتىش ياكى ئۇنىڭغا ئەقىل ـ تەپەككۇر ۋە زېرەكلىككە تەسىر قىلىدىغان تاماقلارنى بېرىش بىلەن بولىدۇ. مەسىلەن: ئىنسانغا ئېشەكنىڭ مېڭىسىنى تىببىي كىتابلاردا تونۇشلۇق بولغان باشقا دورىلار بىلەن قوشۇپ يېگۈزىۋەتسە، ئۇنىڭ ئەقلى قېتىپ قالىدۇ ۋە ئەستە تۇتۇۋېلىش قابىلىيىتى ئاجىزلاپ كېتىدۇ. ئۇنى يېگەن ئادەم ئىشلارنى توغرا ـ دۇرۇس قىلالمايدۇ. كىشىلەر ئۇنى: جىن چېپىلىپ قويۇپتۇ ياكى سېھىرلىنىپتۇ، دېيىشىدۇ.

سەن كۆرۈپ تۇرۇپسەنكى، ئۇلار سېھىرگەرلىكنى كۆز بويامچىلىق ۋە ئالدامچىلىق، ياكى ئالدىنئالا كېلىشىۋېلىش، ياكى چېقىمچىلىق قىلىش ۋە بوھتان چاپلاش ۋەياكى قەستلەشتىن باشقا نەرسە ئەمەس، دەپ قارايدۇ. ئۇلار سېھىرگەرنى بەدەنلەرگە تەسىر يەتكۈزەلەيدۇ، قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ئۇزۇن مۇساپىلەرنى باسالايدۇ دېگەنگە ئوخشاش باشقىلار ئۇنىڭ قولىدىن كېلىدۇ، دەپ قارىغان نەرسىلەردىن ھېچ نەرسىگە قادىر ئەمەس دەپ قارايدۇ.

ئىمام ئەبۇ بەكرى جەسساس مۇنداق دەيدۇ: يېتەرلىك بىر ھېكمەت باركى، ئۇ ساڭا بۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئادەتتىن تاشقىرى ھىيلە ـ مىكىر ئىكەنلىكىنى، سېھىرگەر ۋە داخانلارنىڭ دەۋا قىلىۋاتقان نەرسىلىرىنىڭ ھەقىقەت ئەمەسلىكىنى ئوچۇق بايان قىلىپ بېرىدۇ. ئەگەر ئۇلار ئۆزلىرى دەۋا قىلغاندەك پايدا زىيان يەتكۈزۈشكە، ئۇچۇشقا، غەيبنى بىلىشكە، ياقا يۇرتلارنىڭ خەۋەرلىرىدىن خەۋەردار بولۇشقا، يوشۇرۇپ قويۇلغان ۋە ئوغرىلانغان نەرسىلەرنى تېپىشقا، ئىنسانلارغا بىز يۇقىرىدا بايان قىلغان شەكىللەردىن باشقا شەكىللەردىمۇ زىيان سېلىشقا قادىر بولالىسا، ئەلۋەتتە پادىشاھلارنى يوقىتىشقا، كۆمۈلگەن بايلىقلارنى چىقىرىشقا، جاپا تارتمايلا پادىشاھلارنى ئۆلتۈرۈپ يۇرتلارغا ھاكىم

[1] ئىمام جاسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 48 ـ بەت.

بولۇشقا قادىر بولغان بولاتتى ۋە كىشىلەرنىڭ قوللىرىغا قاراپ تىلەپ يېيىشتىن ئەلۋەتتە بىھاجەت بولغان بولاتتى.

ئىش شۇنداق بولمىغان ئىكەن، بۇنى دەۋا قىلغۇچىلارنىڭ كىشىلەر ئارىسىدا ئەڭ ناچار ئەھۋالدا ياشاۋاتقانلىقىنى، ئۇلارنىڭ ئەڭ تاماخور ۋە ئۇچىغا چىققان ھىيلىگەر، كىشىلەرنىڭ پۇلىنى ئالداپ سالداپ ئېلىۋالىدىغان، ئەڭ كەمبەغەل ۋە موھتاج ئىكەنلىكىنى كۆرگىنىڭدە ئۇلارنىڭ ھەقىقەتەن مەزكۇر نەرسىلەردىن ھېچ نەرسىگە قادىر ئەمەسلىكىنى ئاسانلا بىلىۋالىسەن[1].

مۇئتەزىلىلەرنىڭ دەلىللىرى

ئۇلار سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتىنىڭ يوقلۇقىغا بىرقانچە دەلىل كۆرسىتىدۇ. بىز ئۇنى تۆۋەندە قىسقىچە بايان قىلىمىز:

1 ـ الله تائالانىڭ: ﴿ئۇلار ھاسا، ئارغامچىلارنى تاشلاپ كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىنى باغلىدى، ئۇلارنى (يەنى كىشىلەرنى) قاتتىق چۆچۈتۈۋەتتى﴾[2] دېگەن سۆزىدۇر.

2 ـ الله تائالانىڭ: ﴿ناگاھان ئۇلارنىڭ ئارغامچىلىرى، ھاسىلىرى ئۇلارنىڭ سېھرىدىن (يەنى سېھرىنىڭ تەسىرىدىن) ئۇنىڭغا ھەرىكەتلىنىپ مېڭىۋاتقاندەك تۇيۇلدى﴾[3] دېگەن سۆزىدۇر.

3 ـ الله تائالانىڭ: ﴿سېھىرگەرلەر قەيەرگە بارسا مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمايدۇ﴾[4] دېگەن سۆزىدۇر.

بىرىنچى ئايەت سېھىرگەرلىكنىڭ پەقەت كۆزلەرنى باغلاشتىن باشقا نەرسە ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىدۇ. ئىككىنچى ئايەت بۇ سېھىرگەرلىكنىڭ خىيالى نەرسە ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ھەقىقىتىنىڭ يوقلۇقىنى تەكىتلەيدۇ. ئۈچىنچى ئايەت سېھىرگەرنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنالمايدىغانلىقى ئۇنىڭ ھەق ئۈستىدە بولۇشىنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلايدۇ.

4 ـ ئۇلار مۇنداق دەيدۇ: ئەگەر سېھىرگەر سۇ ئۈستىدە مېڭىشقا ياكى ھاۋادا ئۇچۇشقا ۋەياكى توپىنى ھەقىقىي ئالتۇنغا ئايلاندۇرۇشقا قادىر بولالىسا، پەيغەمبەرلەرنىڭ مۆجىزىلىرىنى تەستىقلاش ئەلۋەتتە يوقققا چىقىدۇ ۋە ھەق بىلەن باتىل ئارىلىشىپ كېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن كىمنىڭ پەيغەمبەر، كىمنىڭ سېھىرگەر ئىكەنلىكىنى بىلگىلى بولمايدۇ. چۈنكى، پەيغەمبەرلەرنىڭ مۆجىزىلىرى بىلەن سېھىرگەرلەرنىڭ قىلغان ئىشلىرىنىڭ ئارىسىدا پەرق قالماي، ھەممىسى بىر تاياقتا ھەيدىلىپ كېتىدۇ.

---

[1] ئىمام جاساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 48 ـ بەت.
[2] سۈرە ئەئراف 116 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] سۈرە تاھا 66 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] سۈرە تاھا 69 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ دەلىللىرى

ئۇلار سېھىرنىڭ ھەقىقىتىنىڭ بارلىقىغا ۋە ئۇنىڭ تەسىر قىلىدىغانلىقىغا بىرقانچە دەلىل كۆرسەتكەن، بىز ئۇلارنى تۆۋەندە قىسقىچە بايان قىلىمىز:

1 ـ الله تائالانىڭ: ﴿ئۇلار ھاسا، ئارغامچىلارنى تاشلاپ كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىنى باغلىدى، ئۇلارنى (يەنى كىشىلەرنى) قاتتىق چۆچۈتۈۋەتتى، ئۇلار (كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىگە) چوڭ (كۆرۈنىدىغان) سېھىرنى كۆرسەتتى﴾[1] دېگەن سۆزىدۇر.

2 ـ الله تائالانىڭ: ﴿ئۇلار بۇ ئىككىسىدىن ئەر ـ خوتۇننى بىر ـ بىرىدىن ئايرىۋېتىدىغان نەرسىلەرنى (يەنى سېھىرگەرلىكنى) ئۆگىنەتتى﴾[2] دېگەن سۆزىدۇر.

3 ـ الله تائالانىڭ: ﴿ئۇلار (سېھىر ئارقىلىق) الله نىڭ رۇخسىتىسىز ھېچ كىشىگە زىيان يەتكۈزەلمەيتتى﴾[3] دېگەن سۆزىدۇر.

4 ـ الله تائالانىڭ: ﴿تۈگۈنلەرگە دەم سالغۇچى سېھىرگەرلەرنىڭ شەررىدىن﴾[4] دېگەن ئايىتىدۇر.

بىرىنچى ئايەت الله تائالانىڭ: ﴿ئۇلار (كىشىلەرنىڭ كۆزلىرىگە) چوڭ (كۆرۈنىدىغان) سېھىرنى كۆرسەتتى﴾ دېگەن سۆزىنىڭ دەلىلى بىلەن سېھىرنىڭ ھەقىقىتىنىڭ بارلىقىنى ئىسپاتلايدۇ. ئىككىنچى ئايەت سېھىرنىڭ ھەقىقىتى بولغاچقا ئۇلار ئۇنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئەر ـ خوتۇننى بىر ـ بىرىدىن ئايرىۋېتىشكە، ئەر ـ خوتۇننىڭ ئارىسىغا دۈشمەنلىك ۋە ئاداۋەت سېلىشقا قادىر ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. شۇنىڭدەك سېھىرنىڭ تەسىرى ۋە ھەقىقىتى بارلىقىنى كۆرسىتىدۇ. ئۈچىنچى ئايەت سېھىرنىڭ زىيان كەلتۈرىدىغانلىقىنى، لېكىن بۇ زىياننىڭ الله نىڭ خالىشىغا باغلىق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. تۆتىنچى ئايەت سېھىرنىڭ تەسىرىنىڭ ناھايىتى چوڭ ئىكەنلىكىنى، ھەتتا بىزنىڭ تۈگۈنلەرگە دەم سالغۇچى سېھىرگەرلەرنىڭ شەررىدىن الله قا سېغىنىپ پاناھ تىلەشكە بۇيرۇلغانلىقىمىزنى كۆرسىتىدۇ.

5 ـ ئۇلار يەنە مۇنداق بىر ھەدىسنى دەلىل قىلغان: بىر يەھۇدىي پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا سېھىر قىلغان. شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىرقانچە كۈن كېسەل بولۇپ قالغان. كېيىن جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام كېلىپ ئۇنىڭغا: يەھۇدىيلاردىن بىر ئادەم ساڭا سېھىر قىلىپتۇ، ئۇ سەن ئۈچۈن بىر تۈگۈنگە دەم سېلىپ پالانى قۇدۇققا كۆمۈپتۇ، دېگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئادەم ئەۋەتىپ ئۇ تۈگۈننى تاپتۇرۇپ

---

[1] سۈرە ئەئراف 116 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] سۈرە بەقەرە 102 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[3] سۈرە بەقەرە 102 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] سۈرە فەلەق 4 ـ ئايەت.

www.munber.org

يېشىۋەتكەن. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ خۇددى چۈشەكتىن قۇتۇلغاندەكلا ئازادىلىشىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتكەن[1].

كۈچلۈك قاراش

دەلىللەرنى بىر قۇر كۆزدىن كەچۈرۈپ چىققاندىن كېيىن جۇمھۇر ئۆلىمالىرىنىڭ قارىشىنىڭ كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز. شەك - شۈبھىسىزكى، سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتى بار ۋە ئۇ ئىنسانغا تەسىر قىلىدۇ. سېھىرنىڭ ئەر - خوتۇننىڭ ئارىسىغا دۈشمەنلىك سېلىش ۋە كىشىنى ئايالىدىن ئايرىۋېتىشتىن ئىبارەت كۈچىنى قۇرئان كەرىم ئىسپاتلىغان. بۇ، سېھىرنىڭ تەسىرىدىن باشقا نەرسە ئەمەس. ئەگەر سېھىرنىڭ بۇنچىلىك تەسىرى بولمىسا ئىدى، قۇرئان بىزنى تۈگۈنلەرگە دەم سالغۇچى سېھىرگەرلەرنىڭ شەررىدىن الله قا سېغىنىپ پاناھ تىلەشكە بۇيرۇمىغان بولاتتى. سېھىرگەرلىكنىڭ كۆپىنچىسى شەيتانىي جانلىقلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىش بىلەن بولىدۇ. بىز ئۇنىڭ تەسىرىنىڭ بارلىقىنى ۋە زىيانلىق ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىمىز. لېكىن، ئۇنىڭ تەسىرى ۋە زىيىنى بىرەر شەخسكە پەقەت الله نىڭ ئىزنى بىلەنلا يېتىدۇ. ئۇ پەقەت سىرتقى سەۋەبلەردىن بىرى بولۇپ، سەۋەبلەرنى تەييارلاپ بەرگۈچى، ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى، بۈيۈك ۋە ئۇلۇغ زات الله نىڭ خالىشىغا باغلىق ئىش.

ئەمما مۇئتەزىلىلەرنىڭ ئەگەر سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىتى ۋە تەسىرى بار دەپ قارىساق، سېھىر بىلەن مۆجىزىنىڭ ئارىسى ئارىلىشىپ كېتىدۇ، دەپ كەلتۈرگەن دەلىللىرىگە كەلسەك، بىز بۇنىڭغا مۇنداق جاۋاب بېرىمىز: شەك - شۈبھىسىزكى، سېھىر بىلەن مۆجىزىنىڭ ئارىسىدىكى پەرق ناھايىتى ئېنىق. چۈنكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاملارنىڭ مۆجىزىلىرى ھەقىقىي ھالەتلىرىدە بولۇپ، ئۇنىڭ سىرتقى كۆرۈنۈشى ئىچكى كۆرۈنۈشى بىلەن ئوخشاش، ئۇ ھەقتە قانچىلىك ئويلانساڭ ئۇنىڭ توغرا ئىكەنلىكىگە شۇنچىلىك ئىشىنىسەن. ئەمما سېھىرنىڭ سىرتقى كۆرۈنۈشى ئىچكى كۆرۈنۈشىدىن باشقا بىر نەرسە، ئۇنىڭ سۈرىتىمۇ ھەقىقىي سۈرىتىدە ئەمەس، بۇنى چوڭقۇر ئويلىنىش ۋە ئىزدىنىش ئارقىلىق بىلىۋالغىلى بولىدۇ. شۇڭا قۇرئان كەرىم سېھىرگەرلەرنىڭ كەلتۈرگەن نەرسىلىرىنىڭ پەقەت ھەقنى يوشۇرۇش ۋە ئۇنى خىيالى نەرسىگە ئايلاندۇرۇش يولى ئارقىلىقلا كەلتۈرگەنلىكىنى ئىسپاتلاش بىلەن بىرگە ئۇلارنىڭ كىشىلەرنى قاتتىق چۆچۈتۈۋەتكەنلىكىنى ۋە ئۇلارنىڭ كۆزلىرىگە چوڭ كۆرۈنىدىغان سېھىرنى كۆرسەتكەنلىكىنى ئىسپاتلىغان.

ئىمام قۇرتۇبى مۇنداق دەيدۇ: ھېچكىم سېھىرگەرنىڭ قولى ئارقىلىق ئىنسانلارنىڭ قولىدىن كەلمەيدىغان كېسەل قىلىپ قويۇش، يېقىنلارنى بىر - بىرىدىن ئايرىۋېتىش، كىشىلەرنىڭ ئەقلىنى بۇلغاش، بەدەن ئەزالىرىنى مايماق قىلىپ قويۇش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ۋە شۇنىڭغا ئوخشىغان، ئىنسانلارنىڭ قولىدىن كېلىشى مۇمكىن

---

[1] بۇ ھەدىسنى ئىمام بۇخارى، مۇسلىم ۋە نەسائى قاتارلىقلار رىۋايەت قىلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا سېھىر قىلغۇچى يەھۇدىنىڭ ئىسمى لەبىيد ئىبنى ئەئسەم.

www.munber.org

بولمايدىغانلىقى ئىسپاتلانغان ئادەتتىن تاشقىرى ئىشلارنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى ئىنكار قىلمايدۇ.

ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: سېھىرگەرلىكتە سېھىرگەرنىڭ تىنى ئىنچىكە كىچىك تۆشۈك ۋە روجەكلەردىن ئۆتۈشى، بىر بارماقتا تىك تۇرۇشى، ئىنچىكىدەپ تانىلارنىڭ ئۈستىدە مېڭىشى، ھاۋادا ئۇچۇشى، سۇ ئۈستىدە مېڭىشى، يىرتقۇچ ھايۋانلارغا مىنىشى ۋە شۇنىڭغا ئوخشىغان ئىشلارنى قىلالىشى يىراق ساناپ كەتكىلى بولىدىغان ئىشلار ئەمەس. شۇنداق بولغان تەقدىردىمۇ بۇ ئىشلار سېھىرگەرلىكنىڭ ھەقىقىي نەتىجىسى بولالمايدۇ. نە ئۇنىڭ يۈز بېرىشىنىڭ ئىللىتى، نە ئۇنىڭ تۇغۇلۇشىنىڭ سەۋەبىمۇ بولالمايدۇ. سېھىرگەرمۇ بۇ ئىشلارنى مۇستەقىل قىلغان ھېسابلانمايدۇ. بۇ ئىشلارنى پەقەت اللە تائالا يارىتىدۇ، خۇددى يېگەندە تويۇشنى، سۇ ئىچكەندە قېنىشنى ياراتقاندەك سېھىر قىلىنغاندا پەيدا قىلىدۇ.

ئىمام قۇرتۇبى يەنە مۇنداق دەيدۇ: مۇسۇلمانلار سېھىرگەرلىكتە اللە نىڭ دەرگاھىدىن چۈشۈرۈلىدىغان چېكەتكە، پىت، پاقا ئايەتلىرى، دېڭىزنى يېرىش، ھاسىنى يىلانغا ئۆزگەرتىش، ئۆلۈكنى تىرىلدۈرۈش، گاچىلارنى سۆزلىتىش ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاملارنىڭ كاتتا مۆجىزىلىرى كۆرۈلمەيدىغانلىقىدا بىرلىككە كەلگەن. بۇ ئىشلار ۋە بۇنىڭغا ئوخشىغان قەتئىي ئىشىنىشكە تېگىشلىك ئىشلار سېھىرگەرلىكتە مەيدانغا چىقمايدۇ. سېھىرگەر بۇنى قىلماقچى بولغان تەقدىردىمۇ اللە ئۇنىڭغا بۇ ئىمكانىنى بەرمەيدۇ[1].

ئەبۇ ھەييان مۇنداق دەيدۇ: ئۆلىمالار سېھىرنىڭ ھەقىقىتى ھەققىدە تۆۋەندىكىدەك بىرقانچە قاراشقا كەلگەن:

1 ـ سېھىرگەرلىك كۆز بوياشتىن ۋە مۆجىزىلەرگە، كارامەتلەرگە ئوخشاپ كېتىدىغان ئۆچۈش، بىر كېچىدە ئۇزۇن مۇساپىلەرنى بېسىشقا ئوخشاش نەرسىلەرنى پەيدا قىلىشتىن ئىبارەت.

2 ـ ئۇ ئالدامچىلىق، ھەقنى يوشۇرۇش ۋە جادۇگەرلىكتىن ئىبارەت بولۇپ، ئۇنىڭ ھەقىقىتى يوق. بۇ مۇئتەزىلىلەرنىڭ قارىشىدۇر.

3 ـ ئۇ ھىيلە ئىشلىتىپ كۆزلەرنى باغلاشتىن ئىبارەت. پىرئەۋننىڭ سېھىرگەرلىرىمۇ شۇنداق قىلغان، ئۇلارنىڭ ئارغامچىلىرى ۋە ھاسىلىرى سىماب بىلەن تولدۇرۇلغان بولۇپ ئاستىغا ئوت يېقىلىپ قىزىتىلغان يەرگە تاشلانغان. شۇنىڭ بىلەن ئارغامچىلار ۋە ھاسىلار قىزىپ ھەرىكەتكە كەلگەن ۋە ماڭغاندەك كۆرۈنگەن.

[1] ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 47 ـ بەت.

www.munber.org

4 - ئۇ جىنلارنى خىزمەتكە سېلىش ۋە ئۇلاردىن ياردەم تەلەپ قىلىشنىڭ بىر تۈرىدۇر. ئەمەلىيەتتىمۇ سېھىرنى جىنلار نەپىس، ئىنچىكە ۋە يوشۇرۇن نەرسىلەرنىڭ تىپىدىن چىقارغان.

5 - ئۇ توپىلىنىپ كۆيدۈرۈلگەن جىسىملاردىن تەركىپ تاپقان نەرسىدۇر. بۇ جىسىملاردىن نامەلۇم ئىسىملار ۋە سۆپكۆچلەر ئوقۇلىدۇ. ئاندىن بۇ جىسىملار سېھىرگەرلىك ئىشلىرىدا ئىشلىتىلىدۇ.

6 - ئۇنىڭ ئەسلى يۇلتۇزلارنىڭ خۇسۇسىيەتلىرىنىڭ ئۈستىگە قۇرۇلغان بىر خىل تىلسىمات نەرسىدۇر ياكى تەس ئىشلارنى ئاسانلاشتۇرۇش ئۈچۈن شەيتانلارنى خىزمەتكە سېلىشتىن ئىبارەتتۇر.

7 - ئۇ كۆپۈر سۆزلەر ئارىلاشتۇرۇلغان سۆزلەردىن تەركىپ تاپقان نەرسىدۇر. ئۇ سۆزلەرگە ئەپسۇن ئوقۇش، ئوتلاش، سۆپكۆچ قىلىش قاتارلىق سۆزلەرنىڭ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان سۆزلەرنىڭ تۈرلىرىمۇ قوشۇلىدۇ.

ئەبۇ ھەييان يەنە مۇنداق دەيدۇ: ھازىرقى زامانىمىزدا سېھىرگەرلىك ھەققىدىكى كىتابلاردا توختىلىدىغان بولساق، ئۇنىڭ پۈتۈنلەي يالغان ۋە توقۇلما سۆزلەر ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ھېچ نەرسىگە تەسىر يەتكۈزەلمەيدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭدىن ھېچ نەرسىنىڭ توغرا ئەمەسلىكىنى كۆرىمىز. سۆپكۆچ قىلىش ۋە لۇڭگە ئۇرۇشقا ئوخشىغان ئىشلارمۇ ئەلۋەتتە يالغان. بىراق كىشىلەر بۇ ئىشلارغا ئىشىنىدۇ ۋە ئۇنىڭغا قولاق سېلىپ ئاڭلايدۇ[1].

ئىككىنچى ھۆكۈم

سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىش ۋە ئۇنى ئۆگىتىشكە بولامدۇ؟

بەزى ئۆلىمالار سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىشكە بولىدۇ، دەپ قارايدۇ. ئۇلار قۇرئان كەرىم خەۋەر قىلغاندەك پەرىشتىلەرنىڭ سېھىرگەرلىكنى كىشىلەرگە ئۆگەتكەنلىكىنى دەلىل قىلىدۇ. سۈننىي ئەقىدىسىدىكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئۆلىمالىرىدىن ئىمام فەخرۇددىن رازىمۇ بۇ قاراشتا.

كۆپچىلىك ئۆلىمالار سېھىرگەرلىكنى ئۆگىنىش ياكى ئۆگىتىش ھارام، دەپ قارايدۇ. چۈنكى، قۇرئان كەرىم ئۇنى ئەيىبلەپ تىلغا ئالدى ۋە ئۇنىڭ كۇپۇرلۇق ئىكەنلىكىنى بايان قىلدى. شۇنداق ئىكەن ئۇ قانداق ھالال بولىدۇ؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاممۇ ئۇنى ھالاك قىلغۇچى چوڭ گۇناھلار قاتارىدىن ساناپ مۇنداق دېگەن: «ھالاك قىلغۇچى يەتتە تۈرلۈك چوڭ گۇناھلاردىن يىراق تۇرۇڭلار.» بۇنى ئاڭلىغان ساھابىلار: ئى الله نىڭ پەيغەمبىرى! ئۇلار نېمىلەردىن ئىبارەت؟ دېگەندە، ئۇ:

---

[1] ئەبۇ ھەييانىنىڭ «ئەلبەھرۇل مۇھىت» ناملىق تەپسىرى، 1 - جىلد، 327 - بەت.

www.munber.org

«بۇلار اللہ قا شېرىك كەلتۈرۈش، سېھرگەرلىك قىلىش، اللہ ھارام قىلغان جاننى (ئادەمنى) ناھەق ئۆلتۈرۈش، جازانە يېيىش، يېتىمنىڭ ھەققىنى يېۋېلىش، جەڭدىن قېچىش ۋە يامان ئىشتىن بىخەۋەر ئىپپەتلىك مۆمىن ئاياللارغا قارا چاپلاش قاتارلىقلاردۇر» دېگەن[1].

ئەلۇسى مۇنداق دەيدۇ: سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىشكە بولىدۇ، دېيىلگەن. بۇ قاراشقا ئىمام فەخرۇددىن رازىمۇ مايىل بولغان ۋە مۇنداق دېگەن: ئىلمى تەتقىقاتچىلار سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىشنىڭ يامان ۋە ھەزەر ئەيلىگىدەك ئىش ئەمەسلىكىگە بىرلىككە كەلگەن. چۈنكى، اللہ تائالانىڭ: ﴿بىلىدىغانلار بىلەن بىلمەيدىغانلار باراۋەر بولامدۇ؟﴾[2] دېگەن سۆزى ئاممىباب بولغانلىقى ئۈچۈن ئىلىم ئۆز سۈپىتىدە شەرەپلىكتۇر. ئەگەر سېھىر تونۇلمىسا ئىدى، ئۇنىڭ بىلەن مۆجىزىنىڭ ئارىسىنى پەرقلەندۈرۈش مۇمكىن بولمايتتى. شۇنداق ئىكەن ئۇنى ئۆگىنىش قانداقمۇ ھارام ۋە يامان ھېسابلانسۇن؟

بەزى ئۆلىمالارنىڭ نەقىل قىلىشىچە، مۇپتى (پەتىۋا بەرگۈچى) نىڭ قايسى خىلدىكى سېھرگەرلىكنىڭ ئادەم ئۆلتۈرەلەيدىغانلىقىنى ۋە قايسى خىلدىكىنىڭ ئۆلتۈرەلمەيدىغانلىقىنى بىلىشى ۋە شۇنىڭغا قاراپ سېھرگەردىن قىساس ئېلىشنىڭ ۋاجىپ ياكى ئەمەسلىكى بىلەن پەتىۋا بېرىشى ئۈچۈن سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىشى ۋاجىپتۇر.

ئەلۇسى يەنە مۇنداق دەيدۇ: مەن جۇمھۇر ئۆلىمالارغا ئەگىشىپ سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىش ئەلۋەتتە ھارام دەيمەن. پەقەت شەرئى يول بىلەن كېسەل داۋالاش ئۈچۈن ئۆگىنىش بۇنىڭدىن مۇستەسنا. ئىمام فەخرۇددىن رازى (اللہ ئۇنىڭغا رەھمەت قىلسۇن!) نىڭ سۆزى تۆۋەندىكىدەك بىرقانچە تەرەپتىن دېگەندەك توغرا ئەمەس:

1 ـ چۈنكى، بىز سېھىر ئۆز سۈپىتىدە يامان ئىش دەپ دەۋا قىلمايمىز. ئۇنىڭ يامان ھېسابلىنىشى پەقەت ئۇنىڭ سەۋەبىدىن كېلىپ چىقىدىغان گۇناھلار تۈپەيلىدىندۇر. ئۇنىڭ ھارام بولۇشى كېلىدىغان زىياننىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈندۇر. نۇرغۇن ئىشلار مۇشۇ سەۋەبتىن ھارام قىلىنغان.

2 ـ سېھىر بىلەن مۆجىزىنى پەرقلەندۈرۈشنى سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىشكە باغلاش مەنئى قىلىنىدۇ. قارىمامسەن، نۇرغۇن ئۆلىمالار ياكى ھەممىسى سېھىر بىلەن مۆجىزىنىڭ ئارىسىدىكى پەرقنى سېھرگەرلىك ئىلمىنى بىلمەي تۇرۇپ بىلەلىگەن. ئەگەر سېھرگەرلىكنى ئۆگىنىش زۆرۈر بولسا ئىدى، سەن ئەلۋەتتە ئىسلامنىڭ دەسلەپكى دەۋرىدىكى كىشىلەرنىڭ ئۇنى ھەممىدىن ياخشى بىلگەنلىكىنى كۆرگەن بولاتتىڭ.

3 ـ مەزكۇر بەزى ئۆلىمالاردىن نەقىل قىلىنغان قاراش توغرا ئەمەس، چۈنكى، مۇپتىنىڭ سېھرگەردىن قىساس ئېلىشنىڭ ياكى ئالماسلىقنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكى بىلەن پەتىۋا بېرىشى ئۇنىڭ سېھرگەرلىك ئىلمىنى بىلىشىنى تەلەپ قىلمايدۇ. ئىمام ئىبنى

---

[1] ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايەت قىلغان.
[2] سۈرە زۇمەر 9 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

ھەجەر ئېيتقاندەك، مۇپتىنىڭ پەتىۋا بېرىش شەكلىدە ئەگەر سېھىرگەرلىكنى بىلىدىغان ۋە ئۇنىڭدىن تەۋبە قىلغان ئادىل ئىككى ئادەم ھەر ھالدا سېھىرگەر ئۆلتۈرۈلىدۇ، دەپ گۇۋاھلىق بەرسە، ئۇ ئۆلتۈرۈلىدۇ، ئۇنداق بولمىسا ئۇ ئۆلتۈرۈلمەيدۇ[1].

ئەبۇ ھەييان مۇنداق دەيدۇ: سېھىرنىڭ ھۆكمىگە كەلسەك، ئۇنىڭ ئىچىدە شۇنداق نەرسىلەر باركى ئۇنىڭ بىلەن الله نى قويۇپ يۇلتۇزلار ۋە شەيتانلار ئۇلۇغلىنىدۇ. الله قۇرئاندا سۆزلىگەندىن سىرت ئۆلىمالار سېھىرگەرلىكنىڭ كۇپۇرلۇق ئىكەنلىكىگە بىرلىككە كەلگەن. ئۇنى ئۆگىنىش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش ھالال ئەمەس. ئۇنى ئۆگىنىش بىلەن قان تۆكۈشنى، ئەر ـ ئاياللارنى ۋە دوستلارنى بىر ـ بىرىدىن ئايرىۋېتىشنى مەقسەت قىلىش تېخىمۇ ھالال ئەمەس.

ئەمما سېھىرگەرلىكتىن يۇقىرىقىدەك يامان ئىشلارنىڭ بىرى كېلىپ چىقىدىغانلىقى بىلىنمىگەن، بىراق ئۇنىڭ كېلىپ چىقىش ئېھتىمالى بولغان ئەھۋال ئاستىدا، بۇ ئېھتىماللىقنى كۆزدە تۇتۇپ ئۇنى ئۆگىنىش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش ھالال ئەمەس. خىيالىي نەرسە قىلىپ كۆرسىتىش، جادۇگەرلىك قىلىش ۋە ئەپسۇن ئوقۇش قاتارلىقلارنىڭ تۈرىگە كىرىدىغانلىرىنى ئۆگىنىشكە تېخىمۇ بولمايدۇ. چۈنكى، ئۇ باتىل ئىشلاردۇر. ئەگەر سېھىرگەر سېھىردىن ھەرىكىتىنىڭ چاققانلىقى بىلەن كىشىلەرنىڭ كۆڭلىنى ئېچىشنى ۋە ئويۇن ـ تاماشانى مەقسەت قىلسا، ئۇ ھالدا بۇ مەكرۇھ ھېسابلىنىدۇ[2].

ئۈچىنچى ھۆكۈم

سېھىرگەر ئۆلتۈرۈلەمدۇ؟

ئەبۇ بەكرى جەسساس مۇنداق دەيدۇ: سەلەف ئۆلىمالىرى سېھىرگەرنى ئۆلتۈرۈشنىڭ ۋاجىپلىقىغا ئىتتىپاق كەلگەن. ئۇلاردىن بەزىلەر ئۇنىڭ كاپىرلىقىغا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «كىمكى داخاننىڭ ياكى رەمبالنىڭ ۋەياكى سېھىرگەرنىڭ قېشىغا كەلسە ۋە ئۇنىڭ ئېيتقانلىرىغا ئىشەنسە مۇھەممەدكە نازىل قىلىنغان نەرسىگە كاپىر بولىدۇ» دېگەن سۆزىنى دەلىل قىلغان.

سېھىرگەرنىڭ ھۆكمى ھەققىدە ھەرقايسى شەھەرلەرنىڭ فىقھى ئۆلىمالىرى مۇنداق قاراشلاردا بولغان:

ئىمام ئەبۇ ھەنىفەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «سېھىرگەرنىڭ رەسمىي سېھىرگەر ئىكەنلىكى ئېنىقلانسا ئۇ ئۆلتۈرۈلىدۇ، ئۇنىڭ تەۋبە قىلىشى تەلەپ قىلىنمايدۇ ۋە ئۇنىڭ: مەن چوقۇم سېھىرگەرلىكنى تاشلاپ ئۇنىڭدىن تەۋبە قىلىمەن، دېگەن سۆزىمۇ قوبۇل قىلىنمايدۇ. ئەگەر ئۇ ئۆزىنىڭ سېھىرگەر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلسا، ئۇنى ئۆلتۈرۈش ھالال. شۇنىڭدەك مۇسۇلمان قۇل ۋە ئازات زىممىلار ئىچىدىمۇ كىمكى ئۆزىنىڭ

[1] ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 339 ـ بەت.
[2] ئەبۇ ھەييانىنىڭ «ئەلبەھرۇل مۇھىت» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 328 ـ بەت.

www.munber.org

سېھىرگەر ئىككەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىدىكەن ئۇنى ئۆلتۈرۈش ھالالدۇر». بۇلارنىڭ ھەممىسى ئەبۇ ھەنىفەنىڭ سۆزىدۇر.

ئىبنى شۇجائ مۇنداق دەيدۇ: سېھىرگەر ئەر ۋە سېھىرگەر ئايالغا مۇرتەد ئەر ۋە مۇرتەد ئايالنىڭ ھۆكمى بېرىلىدۇ. ئۇ ئەبۇ ھەنىفەدىن نەقىل قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: شەك - شۈبھىسىزكى، سېھىرگەر كاپىر بولۇش بىلەن بىرگە زېمىندا بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلغان. بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلغان كىشى بىراۋنى ئۆلتۈرۈپ قويسا ئۆلتۈرۈلىدۇ.

ئىمام مالىكنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: ئەگەر بىر مۇسۇلمان سېھىرگەرلىك ئىشىغا ئىگىدارچىلىق قىلسا ئۆلتۈرۈلىدۇ. ئۇنىڭ تەۋبە قىلىشى تەلەپ قىلىنمايدۇ. چۈنكى، مۇسۇلمان دىلىدا مۇرتەد بولسا، ئۇ ئىسلامنى ئىزھار قىلغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ تەۋبىسى تەۋبە بولمايدۇ. ئىمام مالىكنىڭ قارىشىدا ئەھلى كىتابتىن بولغان سېھىرگەر ئۆلتۈرۈلمەيدۇ، پەقەت ئۇ مۇسۇلمانلارغا زىيان سالغاندىلا ئاندىن ئۆلتۈرۈلىدۇ.

ئىمام شافىئىي مۇنداق دەيدۇ: سېھىرگەر سېھىرگەرلىك قىلغانلىقى سەۋەبى بىلەن ئۆلتۈرۈلمەيدۇ. ئەگەر ئۇ سېھىرگەرلىك قىلىپ ئادەم ئۆلتۈرۈپ قويسا ۋە: مېنىڭ سېھرىم ئۇنىڭغا ئوخشاش ئادەمنى ئۆلتۈرەلەيدۇ، مەن ئۇنى ئۆلتۈرۈشنى قەست قىلغان ئىدىم دېسە، ئۇ ھالدا قىساس ئېلىش ئۈچۈن ئۇ ئۆلتۈرۈلىدۇ. ئەگەر ئۇ: مېنىڭ سېھرىم ئۇ ئادەمنى ئۆلتۈرەلىشى مۇمكىن، ئۆلتۈرەلمەسلىكىمۇ مۇمكىن دېسە، ئۇ ھالدا ئۇ ئۆلتۈرۈلمەيدۇ، لېكىن دىيەت تۆلەيدۇ.

ئىمام ئەھمەد مۇنداق دەيدۇ: سېھىرگەر سېھىرگەرلىك قىلىش بىلەن مەيلى ئادەم ئۆلتۈرەلىسۇن ياكى ئۆلتۈرەلمىسۇن كاپىر بولىدۇ. ئۇنىڭ تەۋبىسى قوبۇل قىلىنامدۇ؟ بۇ ھەقتە ئىمام ئەھمەدتىن ئىككى خىل رىۋايەت بار. ئەمما سېھىرگەر ئەھلى كىتابتىن بولسا ئۆلتۈرۈلمەيدۇ، پەقەت ئۇ مۇسۇلمانلارغا زىيان سالغاندىلا ئاندىن ئۆلتۈرۈلىدۇ[①].

خۇلاسە: ئىمام ئەبۇ ھەنىفە: سېھىرگەر كاپىر بولىدۇ، ئۇ ئۆلتۈرۈلىدۇ، ئۇنىڭ تەۋبە قىلىشى تەلەپ قىلىنمايدۇ، ئەھلى كىتابتىن بولغان سېھىرگەرنىڭ ھۆكمىمۇ مۇسۇلمان سېھىرگەرنىڭ ھۆكمىگە ئوخشايدۇ، دەپ قارايدۇ. ئىمام شافىئىي: سېھىرگەر كاپىر بولمايدۇ ۋە ئۆلتۈرۈلمەيدۇ، پەقەت ئۇ ئادەم ئۆلتۈرۈشنى قەستلىگەندىلا ئاندىن ئۆلتۈرۈلىدۇ، دەپ قارايدۇ. ئىمام مالىك: مۇسۇلمان سېھىرگەر ئۆلتۈرۈلىدۇ، ئەھلى كىتابتىن بولغان سېھىرگەر ئۆلتۈرۈلمەيدۇ دەپ قارايدۇ ۋە سېھىرگەرنىڭ كاپىرلىقىغا ھۆكۈم قىلىدۇ. بۇلارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئۆزىگە چۇشلۇق تايانغان دەلىلى بار.

[①] ئىمام ئەلۇسىنىڭ «روھۇلمەئانى» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 340 ـ بەت.

www.munber.org

ئايەتلەر كۆرسىتىدىغان ئەھمىيەتلىك نۇقتىلار

1 ـ تەۋراتنىڭ اللە نىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا نازىل قىلغان كىتابى ئىكەنلىكىنى ۋە قۇرئاننىڭ تەۋراتنى تەستىقلىغۇچى كىتاب ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

2 ـ يەھۇدىيلارنىڭ تەۋراتنى تاشلىۋەتكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ ئۇنىڭدا بار ئەھكاملارغا ئەمەل قىلمىغانلىقىنى، شۇنداقلا ئۇلاردىن كېيىنكى ئىزباسار يەھۇدىيلارنىڭمۇ قۇرئان كەرىمنى تاشلىۋەتكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

3 ـ سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ پادىشاھ پەيغەمبەر بولۇپ، ئۇنىڭ سېھرگەرلىكنى ھۈنەر قىلىۋالغانلاردىن ئەمەسلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

4 ـ شەيتانلارنىڭ سېھرنى ئىنسانلارغا چىرايلىق كۆرسەتكەنلىكىنى ۋە ئۆزلىرىنى ئۇلارغا غەيبنى بىلىدىغان قىياپەتتە كۆرسەتكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

5 ـ سېھرنىڭ ھەقىقەتنى ۋە ئۇنىڭ كىشىگە تەسىر قىلىدىغانلىقىنى، ھەتتا بىر شەخس ئۇنى قوللىنىپ ئەر ـ ئايالنى بىر ـ بىرىدىن ئايرىۋېتىشكە قادىر بولالايدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

6 ـ اللە تائالانىڭ ئۆزى خالىغان ئىشلار بىلەن بەندىلىرىنى سىنايدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

7 ـ كىمكى اللە نىڭ كىتابىنى سېھرگەرلىككە تېگىشىۋەتسە ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاخىرەتتە اللە نىڭ رەھمىتىدىن نېسىۋە يوق ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

8 ـ ئاخىرەتتىكى ساۋاب ۋە مۇكاپاتنىڭ ئاساسىي اللە تائالاغا ئىمان كەلتۈرۈش ۋە ئۇنىڭغا ئىخلاس بىلەن ئەمەل قىلىش ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئايەتلەرنىڭ ھېكمىتى

ئىسلام دىنى ھەقىقەتەن پۈتۈن ئەھكاملىرىدا مۇسۇلماننىڭ اللە بىلەن بولغان ئالاقىسىنىڭ ھەمىشە ۋە ئەبەدىيلىك بولۇشى، ئىشلىرىدا اللە قا تايىنىشى، ئۇنىڭ پەرۋەردىگارلىقىنى ئېتىراپ قىلىشى، بۇ ھاياتلىقنىڭ ئېغىرچىلىقلىرىدا ئۇنىڭدىن ياردەم تىلىشى، دۇئادا ئۇنىڭدىن باشقىغا يۈزلەنمەسلىكى، ئۇنىڭدىن باشقا ھەرقانداق نەرسىنىڭ تەسىرىنىڭ بارلىقىنى ياكى اللە تائالا ياراتقان، ئۆز ئىلمى، قۇدرىتى ۋە ئىرادىسى بىلەن ھەرىكەت قىلدۇرغان تەبىئەتنىڭ قانۇنلىرىدىن بىرەر قانۇننىڭ ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارىنىڭ بارلىقىنى ئېتىراپ قىلماسلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ قەلبىدىكى ئەقىدىنىڭ ساغلام بولۇشىغا ئىنتايىن ئەھمىيەت بېرىدۇ.

www.munber.org

يۇلتۇزلار ۋە ئاسمان جىسىملىرى الله نىڭ باشقا مەخلۇقاتلىرىغا ئوخشاش ئۇنىڭ ئەمرىگە بويسۇندۇرۇلغان بولۇپ، ئەزەلدىن بەلگىلەنگەن لىنىيىگە ئۇيغۇن ھالدا ئىنتىزاملىق ھەرىكەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ ھەرىكىتى الله تائالا زېمىن ئۈستىدە ياراتقان ئىنسانغا تەسىر قىلمايدۇ. الله ئۇنىڭ رىزقىنى ۋە ئۆمرىنى ئاللابۇرۇن بەلگىلەپ بولغان. شۇڭا ئىنساننىڭ ئۆمرى بىرەر يۇلتۇزنىڭ كۆرۈنۈشى ياكى ئۇنىڭ غايىب بولۇشى بىلەن تۈگەپ قالمايدۇ، ھېچ كىشىنىڭ رىزقى الله تائالا ئۇنىڭ ئۈچۈن بەلگىلىگەن مىقداردىن ئېشىپ ياكى كېمىيىپ كەتمەيدۇ. بۇ ھاياتلىقنىڭ بارلىق ئىشلىرى الله نىڭ ئەمرى بىلەن ئىدارە قىلىنىدۇ.

ئەگەر بىرەر ئىنسان يۇلتۇزلارغا سىغىنىپ ۋە ئۇنى ئۇلۇغلاپ ياكى جىنلار ۋە شەيتانلار بىلەن ئالاقە قىلىپ غەيبنى بىلىدىغانلىقىنى، بۇنىڭ بىلەن بۇ ھاياتلىقنىڭ قانۇنلىرىغا تەسىر كۆرسىتەلەيدىغانلىقىنى، ئۇنى بەلگىلەنگەن ھەرىكەت سىستېمىسىدىن چىقىرىپ ئۇنىڭ تەبىئىي ھەرىكىتىنى كونترول قىلىدىغانلىقىنى بىلجىرلىسا، بۇ ۋاقىتتا ئۇ الله نىڭ كىتابىدا ئوچۇق كۆرسەتكەن شەرىئىتىگە خىلاپلىق قىلغان، الله بەلگىلىگەن چەك - چېگرىلاردىن ئېشىپ كەتكەن، توغرا ۋە ئادىل قانۇندىن چىقىپ كەتكەن بولىدۇ. ئۇ، الله دىن باشقا نەرسىنى ئۇلۇغلىغانلىقى، ياراتقۇچىدىن باشقا نەرسىدىن ياردەم تىلىگەنلىكى، الله نىڭ مەخلۇقاتلىرىغا الله دىن باشقا نەرسىنىڭ تەسىر كۆرسىتەلەيدىغانلىقىنى ئىسپاتلىغانلىقى ئۈچۈن "كاپىر" دەپ ھۆكۈم قىلىنسا ھېچ گۇناھ بولمايدۇ. مۇسۇلمان الله نىڭ تەلىم بېرىشى بىلەن شۇنى ئېنىق بىلىدۇكى، سېھىرگەر كىشىلەرگە زىيان، ئاپەت ۋە ئەزىيەتلەرنى يەتكۈزەلىشى، سېھىر بىلەن ئەر - ئايالنى بىر - بىرىدىن ئايرىۋېتەلىشى مۇمكىن. لېكىن، ئۇ بۇلارنى پەقەت الله تائالانىڭ ئىزنى بىلەنلا قىلالايدۇ، بولمىسا ھېچ نەرسىنى قىلىشقا قادىر بولالمايدۇ.

سېھىرگەرلىك بولسا كۇپۇرلۇق ۋە الله نىڭ دىنىدىن چىقىش ھېسابلانغان ئىكەن، الله نىڭ پەيغەمبەرلىرىدىن بىرەرسىنى "سېھىرگەر" دەپ سۈپەتلەش ياكى ئۇ سېھىرگەرلىك بىلەن ھۆكۈم قىلاتتى، سېھىرگەرلىك قىلىپ ئادەتتىن تاشقىرى نەرسىلەرنى ۋە مۆجىزىلەرنى كۆرسەتەتتى، دېيىش ھەرگىز توغرا ئەمەس. شۇڭا الله نىڭ ھەممىنى روشەن بايان قىلغان كىتابى قۇرئان كەرىم داۋۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئوغلى سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنىڭ سېھىرگەر بولۇشتىن ياكى سېھىرگەرلىك بىلەن ھاكىمىيەت قۇرغانلىقىدىن ۋەياكى سېھىر ئۆگىنىشكە بۇيرۇغانلىقتىن پاك ئىكەنلىكىنى ئوچۇق كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ ھۆرمەتلىك پەيغەمبىرى سۇلايمان ئەلەيھىسسالامنى سېھىرگەر ئىدى دەپ جۆيلۈشلىرى ئۇلارنىڭ نەقەدەر نادان، تۈز يولدىن نەقەدەر ئازغان، توغرا يولدىن نەقەدەر يىراقلاشقان كىشىلەر ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان يالغان ۋە باتىل سۆزلەردىن ئىبارەتتۇر. ئۇلار الله نى ھەق رەۋىشتە تونىمىغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالاملارنىڭ ھەققىدە نېمىلەرنى دېيىشنىڭ لازىم ئىكەنلىكىنى، نېمىلەرنى دېيىشنىڭ لايىق ئەمەسلىكىنى بىلمىگەن كىشىلەردۇر. ھۆرمەتلىك پەيغەمبەرلەر

www.munber.org

شەيتانلاردىن ياردەم سوراشتىن پاكتۇر. جىنلار ھەقىقەتەن سۈلايمان ئەلەيھىسسالامغا سېھىرگەرلىك بىلەن ئەمەس، اللہ تائالانىڭ ئەمرى بىلەن بويسۇندۇرۇلۇپ بېرىلگەن ئىدى.

مانا بۇ اللہ نىڭ مەھكەم دىنى بولۇپ، اللہ نى اللہ نىڭ مەخلۇقاتىدىن بىرىنىڭ ئۇنىڭغا بىرەر نەرسىگە تەسىر كۆرسىتىشتە شېرىك ئىكەنلىكىدىن پاكلايدۇ، اللہ نىڭ ھۆرمەتلىك پەيغەمبەرلىرىنى توغرا يولدىن يىراقلاشتۇرىدىغان نەرسىلەردىن ئاقلايدۇ، مۇسۇلمانغا ئېتىقاد قىلىشقا تېگىشلىك نەرسىلەرنى بايان قىلىپ بېرىدۇ.

www.munber.org